

Základná škola, Školská 1, Lubica

Školský vzdelávací program

INFORMATIKA

pre inovovaný 5. a 6. ročník

v školskom roku 2015/2016

Vypracovala: Mgr. Slávka Holovová

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

V predmete informatika sa prelínajú dve zložky. Jedna zložka je zameraná na získanie konkrétnych skúseností a zručností pri práci s počítačom i aplikáciami – na prácu s digitálnymi technológiami. Druhá zložka je zameraná na budovanie základov informatiky. Hlavne na riešenie problémov pomocou počítačov. Prvá zložka tvorí základ vyučovania informatiky v rámci primárneho vzdelávania a z väčšej časti sa prelína i celým nižším stredným vzdelávaním. Skúsenosti získané praktickou činnosťou v tejto oblasti sú potom dobrým predpokladom pre zvládnutie druhej zložky, ktorá má dominantné postavenie pri výučbe informatiky na strednej škole. Zároveň sa však druhá zložka objavuje už i v primárnom vzdelávaní, aj keď iba vo veľmi jednoduchej forme. Informatika zároveň pripravuje žiakov na to, aby korektne využívali takto nadobudnuté zručnosti a poznatky i v iných predmetoch.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- uvažujú o informáciách a rôznych reprezentáciách, používajú vhodné nástroje na ich spracovanie,
- uvažujú o algoritmoch, hľadajú a nachádzajú algoritmické riešenia problémov, vytvárajú návody, programy podľa daných pravidiel,
- logicky uvažujú, argumentujú, hodnotia, konajú zdôvodnené rozhodnutia,
- poznajú princípy softvéru a hardvéru a využívajú ich pri riešení informatických problémov,
- komunikujú a spolupracujú prostredníctvom digitálnych technológií, získavajú informácie na webe,
- poznajú, ako informatika ovplyvnila spoločnosť,
- rozumejú rizikám na internete, dokážu sa im brániť a riešiť problémy, ktoré sa vyskytnú,
- rešpektujú intelektuálneho vlastníctvo.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU 5. a 6. ročník

Reprezentácie a nástroje – práca s grafikou

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu obrázkov a animácií
- hľadať, odhaľovať a opraviť chyby pri úprave obrázkov aj animácií,
- kombinovať rôzne typy zdrojov grafiky,
- skúmať nové nástroje v konkrétnom editore.

Obsahový štandard

Pojmy: oblasť, animácia.

Vlastnosti a vzťahy: obrázok ako štvorcová mriežka, priehľadnosť, obrázok v rasti, animácia ako postupnosť obrázkov, dĺžka trvania (dĺžka zobrazenia obrázkov na obrazovke).

Procesy: kreslenie základných geometrických tvarov, používanie nástrojov na kreslenie, otáčanie, preklápanie a zmena veľkosti oblasti, zmena veľkosti papiera, spustenie a zastavenie animácie, krokovanie a prepínanie medzi obrázkami animácie, kreslenie obrázkov animácie, zmena poradia, vloženie a odstránenie obrázka z animácie.

Reprezentácie a nástroje – práca s textom

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- používať konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu textu,
- voliť vhodný nástroj na prácu s textom,
- používať nástroje na vyhľadanie a nahradenie textu,
- posudzovať vplyv formátovacích nástrojov a skrytých znakov na výsledný text a operácie s textom,
- skúmať nové nástroje v konkrétnom editore.

Obsahový štandard

Pojmy: schránka, odrážky a číslovanie, tabuľka.

Vlastnosti a vzťahy: slovo ako skupina písmen, veta ako skupina slov, odsek ako skupina viet, medzery a oddeľovače, obrázok a text, formátovanie textu, písmo, typ, veľkosť, hrúbka a farba písma (t. j. zvýraznenia), zarovnanie odseku, obrázok ako súčasť textu, skryté značky ako súčasť textového dokumentu, obrázok ako súčasť textu, vplyv skrytých znakov na

štruktúru aj výsledný vzhľad textu, znaky ako písmená, číslice, špeciálne znaky a symboly, text a hypertext (napr. na internete, v encyklopédii.)

Procesy: presúvanie, kopírovanie a vkladanie textu, vkladanie obrázkov zo súboru, kontrola pravopisu.

Reprezentácie a nástroje – práca s prezentáciami

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- používať konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu prezentácií,
- skúmať nové nástroje v konkrétnom editore.

Obsahový štandard

Pojmy: snímka, prezentácia, rozmiestnenie, pozadie, prechod medzi snímkami.

Vlastnosti a vzťahy: snímky a ich poradie – prezentácia.

Procesy: vytváranie prezentácie, vloženie novej snímky, vloženie textu, vloženie obrázku, spustenie a zastavenie prezentácie.

Reprezentácie a nástroje – práca s tabuľkami

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- používať konkrétne nástroje na prácu s tabuľkami.

Obsahový štandard

Pojmy: tabuľka, riadok, stĺpec, bunka, adresa bunky.

Vlastnosti a vzťahy: adresa bunky ako pozícia bunky v tabuľke, vlastnosti bunky a k o zarovnanie, farba, veľkosť, okraje bunky.

Procesy: pohyb (navigácia) v tabuľke (šípkami, klikaním), vpisovanie údajov, ich upravovanie a zvýrazňovanie.

Reprezentácie a nástroje – informácie

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- kódovať informáciu podľa pokynov do konkrétnej reprezentácie,
- dekódovať informáciu z jednoduchých reprezentácií,
- vyhľadávať a získavať informácie v informačnom systéme a databáze (knihnica, elektronicky obchod, rezervácie lístkov...),
- získavať informácie rôznych typov pomocou konkrétnych nástrojov (napr. zoskenovaním, odfotením, nahraním zvuku, videa, ...),

- vyberať vhodné nástroje na spracovanie informácií (na vyhľadávanie a získavanie, spracovanie informácií a komunikovanie pomocou nástrojov).

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: vzťahy medzi jednotlivými typmi informácie (grafika, text, čísla, zvuk).

Reprezentácie a nástroje – štruktúry

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- orientovať sa v jednoduchej štruktúre – vyhľadávať a získať informácie zo štruktúry podľa zadaných kritérií,
- organizovať informácie do štruktúr – vytvárať a manipulovať so štruktúrami, ktoré obsahujú údaje a jednoduché vzťahy (tabuľky, grafy, postupnosti obrázkov, čísel, ...),
- interpretovať údaje zo štruktúr – vyvodiť existujúce vzťahy zo zadaných údajov v štruktúre, prerozprávať informácie uložené v štruktúre vlastnými slovami.

Obsahový štandard

Pojmy: postupnosť, tabuľka (v zmysle frekvenčná, kódovacia, slovník, mriežka), riadok, stĺpec.

Vlastnosti a vzťahy: poradie objektov a ich pozícia v postupnosti, význam postupnosti, pozícia objektov v tabuľke, predchodca, nasledovník, sused, význam tabuľky.

Procesy: práca s grafovými štruktúrami (s mapou, labyrintom, sieťou), práca so stromovými štruktúrami (strom rozhodnutí, stratégií, turnajov, rodokmeň), zapisovanie a vyhľadávanie v jednoduchej štruktúre, zostavovanie štruktúry.

Komunikácia a spolupráca – práca s webovou stránkou

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- získavať informácie z webových stránok a použiť ich vo svojich produktoch (rešpektuje autorské práva),
- posúdiť účel webovej stránky.

Komunikácia a spolupráca – vyhľadávanie na webe

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- diskutovať o výsledkoch vyhľadávania (či spĺňajú naše očakávania),
- posúdiť správnosť vyhľadaných informácií (výstup vyhľadávania),
- vyhľadávať a získať textovú a grafickú informáciu podľa zadanej frázy na webe,

- získať z konkrétneho zdroja požadované výstupy, prostredníctvom presne zadaných inštrukcií,
- vyhľadávať rôzne typy informácií na webe.

Obsahový štandard

Pojmy: vyhľadávač.

Procesy: vyhľadávanie textov, stránok, obrázkov, videa, vyhľadávanie v mapách na internete.

Komunikácia a spolupráca – práca s nástrojmi na komunikáciu

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- zostaviť a poslať správu danému príjemcovi prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja,
- hľadať a zobrazíť prijatú správu od konkrétneho odosielateľa prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja,
- pripojiť prílohu správy, zobrazíť prijatú prílohu prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja,
- zhodnotiť správnosť e-mailovej adresy.

Obsahový štandard

Pojmy: príloha, adresár.

Procesy: dodržiavanie etikety, preposlanie e-mailu, priloženie prílohy, odoslanie e-mailu viacerým adresátom naraz.

Algoritmické riešenie problémov – analýza problému

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- uvažovať o obmedzeniach, ktoré súvisia s riešením úlohy,
- identifikovať opakujúce sa vzory,
- uvažovať o hraničných prípadoch (na úrovni cyklov),
- rozhodnúť o pravdivosti/neppravdivosti tvrdenia (výroku),
- vybrať prvky alebo možnosti podľa pravdivosti tvrdenia,
- popísať vzťahy medzi informáciami vlastnými slovami,
- uvádzať kontra príklad, v ktorom niečo neplatí, nefunguje,
- uvažovať o rôznych riešeniach.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: platí – neplatí, a/alebo/nie (neformálne).

Procesy: krokovanie sekvencie a opakovania, rozhodovanie o pravdivosti tvrdenia.

Algoritmické riešenie problémov – jazyk na zápis riešenia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- použiť jazyk na popis riešenia problému – aplikovať pravidlá, konštrukcie jazyka.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: chybný zápis, konštrukcie jazyka ako postupnosti príkazov.

Procesy: zostavovanie programu v jazyku na zápis algoritmov, spustenie programu.

Algoritmické riešenie problémov – pomocou postupnosti príkazov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- riešiť problém skladaním príkazov do postupnosti,
- aplikovať pravidlá konštrukcie jazyka pre zostavenie postupnosti príkazov,
- interpretovať postupnosť príkazov,
- hľadať chybu v postupnosti príkazov a opraviť ju.

Obsahový štandard

Pojmy: príkaz, parameter príkazu, postupnosť príkazov.

Vlastnosti a vzťahy: ako súvisia príkazy, poradie príkazov a výsledok, pravidlá jazyka pre zostavenie sekvencie príkazov.

Procesy: zostavenie a upravenie príkazu/príkazov, vyhodnotenie postupnosti príkazov, úprava sekvencie príkazov (pridanie, odstránenie príkazu, zmena poradia príkazov).

Algoritmické riešenie problémov – pomocou cyklov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- rozpoznať opakujúce sa vzory pri riešení zadaného problému,
- rozpoznať, aká časť algoritmu sa má vykonať pred, počas a po skončení cyklu,
- stanoviť počet opakovaní pomocou hodnoty,
- riešiť problémy, ktoré vyžadujú známy počet opakovaní,

- zapísať riešenie problému s cyklom pomocou jazyka,
- interpretovať algoritmy s cyklami.

Obsahový štandard

Pojmy: opakovanie, počet opakovaní, telo cyklu.

Vlastnosti a vzťahy: ako súvisí počet opakovaní s výsledkom.

Procesy: zostavovanie, upravovanie tela cyklu, nastavenie počtu opakovaní.

Algoritmické riešenie problémov – interpretácia zápisu riešenia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- realizovať návod, postup, algoritmus riešenia úlohy – interpretovať ho, krokovať riešenie, simulovať činnosť vykonávateľa.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: jazyk – vykonanie programu.

Procesy: krokovanie, čo sa deje v počítači v prípade chyby v programe.

Algoritmické riešenie problémov – hľadanie, opravovanie chýb

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- rozpoznať, že program pracuje nesprávne,
- hľadať chybu vo vlastnom nesprávne pracujúcom programe a opraviť ju,
- interpretovať návod, v ktorom je chyba,
- diskutovať a argumentovať o správnosti riešenia (svojho aj cudzieho),
- diskutovať o rôznych postupoch a výstupoch riešenia (porovnať riešenia konkrétneho problému od rôznych žiakov z hľadiska dĺžky výsledku, trvania, veľkosti kódu/zápisu),
- doplniť, dokončiť, modifikovať rozpracované riešenie,
- navrhnúť vylepšenie riešenia.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: chyba v postupnosti príkazov (zlý príkaz, chýbajúci príkaz, vymenený príkaz alebo príkaz navyše), riešenie, ktoré lepšie spĺňa stanovené kritérium v zadanom probléme.

Procesy: hľadanie chyby.

Softvér a hardvér – práca so súbormi a priečinkami

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- ukladať produkt do súboru,
- otvoriť rozpracovaný produkt zo súboru,
- orientovať sa v konkrétnej štruktúre priečinkov,
- použiť nástroj na manipuláciu so súbormi a priečinkami,
- presúvať, mazať, premenúvať súbory.

Obsahový štandard

Pojmy: súbor, priečinkov.

Vlastnosti a vzťahy: v súbore je uložený nejaký obsah, rôzne typy súborov pre rôzne typy informácií (súbor s obrázkom, súbor s textom, súbor s tabuľkou), odpadkový kôš.

Procesy: vytvorenie, ukladanie dokumentov.

Softvér a hardvér – práca v operačnom systéme

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- použiť rôzny aplikačný softvér, ktorý je primeraný veku.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: schránka ako miesto na krátkodobé uchovávanie alebo prenášanie údajov.

Procesy: používanie školského vzdelávacieho softvéru, práca s digitálnou učebnicou a encyklopédiou.

Softvér a hardvér – počítač a prídavné zariadenia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- pracovať s pamäťovými zariadeniami – prenášať, ukladať, kopírovať informácie.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: programy spracovávajú údaje a pomáhajú nám riešiť problémy (program ako nástroj na kreslenie, písanie, počítanie, evidovanie údajov, ktorý vie pracovať iba s určitými typmi údajov, určitými typmi súborov), klávesnica, myš a obrazovka ako

zariadenia na komunikáciu s počítačom, pamäťové zariadenia (napr. CD, HD, USB kľúč) ako médiá/zariadenia na prenos a uchovanie informácií.

Softvér a hardvér – práca v počítačovej sieti a na internete

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- orientovať sa v konkrétnych miestach v sieti,
- použiť nástroje na zdieľanie (kopírovanie, prenášanie) súborov v rámci počítačovej siete,
- rozlíšiť súbory, ktoré sú uložené na sieti a súbory vo vlastnom počítači,
- ukladať súbory do svojho počítača z internetu, zo sieťového disku,
- nahrávať súbory na sieťový disk,
- rozlíšiť e-mailovú a webovú adresu.

Obsahový štandard

Pojmy: sieť.

Vlastnosti a vzťahy: lokálne súbory vo vlastnom počítači a súbory na sieti, sieťovom disku, cesta (adresa) ako zápis, ktorý identifikuje počítač, počítačová sieť ako prepojenie počítačov a zariadení, internet ako celosvetová počítačová sieť.

Procesy: sťahovanie a posielanie súborov.

Softvér a hardvér – práca proti vírusom a špehovaniu

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- akceptovať, že nemajú sťahovať a spúšťať neznáme, pochybné aplikácie.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: vírus ako škodlivý softvér, špehovanie ako nepovolená aktivita softvéru alebo webových stránok.

Informačná spoločnosť – bezpečnosť a riziká

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- diskutovať o rizikách na internete,

- aplikovať pravidlá pre zabezpečenie údajov, aplikácii (aj e-mailu) proti neoprávnenému použitiu,
- diskutovať o počítačovej kriminalite,
- diskutovať o dôveryhodnosti informácií na webe.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: vírus ako škodlivý softvér, dôveryhodnosť získaných informácií, riziká na internete a sociálnych sieťach.

Procesy: šírenie počítačových vírusov a spamov, bezpečné a etické správanie sa na internete, činnosť hekerov.

Informačná spoločnosť – digitálne technológie v spoločnosti

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- diskutovať o využití konkrétnych nástrojov digitálnych technológií pri učení sa iných predmetov,
- diskutovať taktiež o tom, ako pomáhajú učiteľovi – ako pomáhajú žiakovi.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: spoločnosť a sociálne siete, digitálne technológie_okolo nás, digitálne technológie ako nástroje pre výpočet, komunikáciu, navigáciu, doma, v škole, v práci rodičov, v obchode, digitálne technológie a hry, film, hudba.

Procesy: používanie nástrojov na vlastné učenie sa, zábavu a spoznávanie.

Informačná spoločnosť – legálnosť používania softvéru

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

- diskutovať o princípoch dodržiavania základných autorských práv.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: autorské právo a jeho vzťah k autorovi, dielu a použitiu, legálnosť a nelegálnosť používania softvéru a informácií (texty, obrázky, hudba, filmy, ...).

Učebné osnovy

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

Prierezové témy sa budú realizovať v rámci projektov alebo v rámci vyučovania v danom ročníku.

Osobnostný a sociálny rozvoj – 5. ročník **Pohľadnice**

Výchova k manželstvu a rodičovstvu – 7. ročník **Rodostrom**

Environmentálna výchova – 6. ročník **Voda**

Mediálna výchova – všetky ročníky

Multikultúrna výchova – všetky ročníky

Ochrana života a zdravia – 8. ročník **Nie – alkoholu a drogám**

Finančná gramotnosť sa bude preberať v rámci vyučovania alebo v rámci projektov:

Informácie okolo nás – vytvorenie plagátu, prezentácie – 5. ročník,

Komunikácia prostredníctvom IKT – vyhľadávanie informácií – 6. ročník,

Informačná spoločnosť – počítačová kriminalita, legálnosť programov, autorské práva – 7. ročník.

Hodnotenie

Keďže hodnotenie má spĺňať informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu, bude prebiehať priebežne a žiaci s ním budú oboznámení i s jeho výsledkom.

Hodnotenie sa bude vykonávať klasifikáciou, slovným hodnotením alebo ich kombináciou.

Formy hodnotenia: samohodnotenie, cvičenia alebo skúšky v rámci výučby, testy /testové úlohy/, projekty.

Hodnotenie sa bude realizovať podľa nasledujúcej stupnice:

100% – 90% výborný (1),

89% – 75% chválitebný (2),

74% – 50% dobrý (3),

49% – 30% dostatočný (4),

29% – 0% nedostatočný (5).

Základná škola, Školská 1, 059 71 Ľubica

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM Z ANGLICKÉHO JAZYKA
PRE 5. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY**

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Názov predmetu: Anglický jazyk

Ročník : piaty

Stupeň vzdelávania: ISCED 2

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

1. Charakteristika učebného predmetu

Anglický jazyk je nepochybne dôležitý cudzí jazyk. Poskytuje jazykový základ pre komunikáciu žiakov v Európe a vo svete. Preniká však i do každodenného života detí. S anglickým jazykom sa pravidelne stretávajú v médiách, pri práci s počítačom, v obchode, v populárnej hudbe či vo filmoch.

2. Ciele učebného predmetu

Cieľom žiakov 5. ročníka je dosiahnuť v učení anglického jazyka úroveň A1.

Učiaci sa, ktorý dosiahne úroveň A1:

- *rozumie známym každodenným výrazom a najzákladnejším frázam, ktorých účelom je uspokojenie konkrétnych potrieb tieto výrazy a frázy dokáže používať,*
- *dokáže predstaviť seba a iných, dokáže klásť a odpovedať na otázky o osobných údajoch, ako napríklad kde žije, o ľuďoch, ktorých pozná a o veciach, ktoré vlastní,*
- *dokáže sa dohovoriť jednoduchým spôsobom za predpokladu, že partner v komunikácii rozpráva pomaly a jasne a je pripravený mu pomôcť.*

3. Kompetencie

Jazykové kompetencie

Učiaci sa na úrovni A1:

- *používa základný rozsah jednoduchých výrazov týkajúcich sa osobných údajov a potrieb konkrétneho typu,*
- *má základný repertoár slovnej zásoby izolovaných slov a slovných spojení vzťahujúcich sa na dané konkrétne situácie,*
- *prejavuje iba obmedzené ovládanie základných gramatických štruktúr a typov viet, ktoré sú súčasťou osvojeného repertoáru,*
- *ovláda výslovnosť obmedzeného repertoáru naučených slov a slovných spojení zrozumiteľnú pre rodených hovoriacich, ktorí sú zvyknutí komunikovať s cudzincami,*
- *dokáže používať známe slová a krátke slovné spojenia, napríklad jednoduché pokyny, alebo inštrukcie, názvy každodenných predmetov, názvy obchodov a bežne používané ustálené spojenia,*
- *dokáže vyhláskovať svoju adresu, štátnu príslušnosť a ostatné osobné údaje.*

Sociolingvistická kompetencia

Učiaci sa na úrovni A1:

- *dokáže nadviazať základnú spoločenskú konverzáciu tak, že použije najjednoduchšie spôsoby vyjadrenia zdvorilosti: dokáže pozdraviť aj rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať, opravedlniť sa, atď.*

Pragmatická kompetencia

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže spájať slová alebo skupiny slov pomocou najzákladnejších lineárnych spojovacích výrazov, napr. „a“ alebo „potom“
- dokáže zvládnuť veľmi krátke izolované a väčšinou vopred naučené výpovede, ktoré sú poznamenané mnohými pauzami, nevyhnutnými na hľadanie výrazových prostriedkov, na artikuláciu menej známych slov a na pokusy o vhodnejšiu formuláciu.

4. Komunikačné zručnosti

1. Počúvanie s porozumením

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže rozoznať známe slová a najzákladnejšie slovné spojenia týkajúce sa jeho samého, jeho rodiny a bezprostredného konkrétneho okolia, keď ľudia hovoria pomaly a jasne,
- rozumie, ak sa hovorí veľmi pomaly a pozorne, a ak dlhšie pauzy poskytujú čas na pochopenie zmyslu,
- rozumie jednoduchým pokynom, ktoré sú pomaly a zreteľne adresované a dokáže porozumieť krátkemu jednoduchému popisu cesty.

2. Čítanie s porozumením

Učiaci sa na úrovni A1:

- rozumie známym menám, názvom, slovám a veľmi jednoduchým vetám, napríklad na oznámeniach a plagátoch alebo v katalógoch, na pohľadniciach,
- rozozná základné slovné spojenia v jednoduchých oznamoch z každodenného života,
- dokáže si pri jednoduchšom informačnom materiály a krátkych, jednoduchých opisoch urobiť predstavu o obsahu, najmä ak má k dispozícii vizuálnu pomoc,
- rozumie krátkemu jednoduchému písomnému popisu cesty.

3. Písomný prejav

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže napísať krátky osobný list alebo pohľadnicu, napríklad pozdrav z dovolenky,
- dokáže vyplniť jednoduché registračné formuláre s osobnými údajmi ako meno, štátna príslušnosť, adresa, telefón a pod.,
- dokáže napísať jednoduché slovné spojenia a vety o sebe a iných ľuďoch, o tom kde žijú a čo robia,
- vie si písomne vyžiadať informácie alebo ich podať ďalej,
- vie napísať jednoduché slovné spojenia alebo vety a použiť v nich spojovacie výrazy ako „a, ale, pretože“.

4. Ústny prejav – dialóg

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže komunikovať jednoduchým spôsobom za predpokladu, že jeho partner v komunikácii je pripravený zopakovať alebo preformulovať svoju výpoveď pri pomalšej rýchlosti reči, a že mu pomôže sformulovať, čo sa pokúša povedať,
- dokáže klásť a odpovedať na jednoduché otázky z oblasti jeho základných potrieb alebo na známe témy,
- dokáže používať jednoduché zdvorilostné formulácie ako pozdrav, lúčenie, opýtať sa niekoho ako sa má,
- vie predstaviť seba a iných a reaguje, keď ho predstavujú,
- rozumie každodenným výrazom, ktoré sú zamerané na uspokojenie jednoduchých konkrétnych komunikačných potrieb a vie reagovať na jednoduché informácie, ktoré sa dozvie,
- rozumie otázkam a pokynom, jednoduchému opisu cesty, vie niekoho o niečo požiadať a niekomu niečo oznámiť.

5. Ústny prejav – monológ

Učiaci sa na úrovni A1:

- dokáže využívať jednoduché slovné spojenia a ucelenými vetami opísať seba, miesto, kde žije, čo robí a ľudí, ktorých pozná.

Samotná koncepcia je vytvorená za účelom konštruovania obsahu podľa presne stanovených kritérií. Jednotlivé časti osnov sú uvedené v komunikačnom kontexte a v nadväznosti na ostatné časti komunikačných kompetencií, čím vytvárajú komunikačný kontext.

Spôsobilosti súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom a písomnom prejave a zahŕňajú aj reakcie všetkých účastníkov komunikačnej situácie.

5. Systém kontroly a hodnotenia

Súčasťou výchovno-vzdelávacej práce je aj hodnotenie a klasifikácia výsledkov práce žiakov. Hodnotenie sa vykonáva klasifikáciou na konci 1. a 2. polroka na vysvedčení. Žiak je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 22/2011 základnej školy nasledovne:

1- výborný (100 – 90%)

2- chválitebný (89 – 75%)

3- dobrý (74 – 50%)

4- dostatočný (49 – 30%)

5- nedostatočný (29 - 0%)

Cieľom a základom každého hodnotenia je poskytnúť žiakovi spätnú väzbu a ukázať ako postupovať ďalej. Hodnotenie musí byť pre žiaka motivujúce, nehodnotí sa osoba žiaka, ale jeho vedomosti. Pre celkové hodnotenie používame klasifikáciu, iba na doporučenie PPP sa

u žiakov s poruchami učenia používame slovné hodnotenie. Žiaci sú vedení k sebahodnoteniu a sebakontrolu.

Kritéria hodnotenia: učiteľ hodnotí žiaka podľa zvládnutia výstupu v predmete v rámci individuálnych možností dieťaťa, podľa schopností riešiť problémové situácie, podľa úrovne komunikačných spôsobilostí, podľa zmysluplnej aktivity, vedomostí, zodpovednosti.

Formy overovania vedomostí žiakov: učiteľ využíva písomné práce, testy, cvičenia, ústne skúšanie, spracovanie projektov k danej téme, úprava a vedenie zošitov, domáce úlohy, modelové a problémové úlohy (kvízy, krížovky, atď.)

Základné pravidlá hodnotenia prospechu: do klasifikácie sa premieta priebežné hodnotenie úrovne dosiahnutých vedomostí, spôsobilostí, postupov, práce s informáciami, úroveň komunikácie a tvorivosť žiaka.

Pri celkovom hodnotení žiaka sa prihliada na systematickosť práce počas celého vyučovacieho obdobia. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

6. Medzipredmetové vzťahy

Anglický jazyk čerpá poznatky z nasledujúcich predmetov: občianska výchova, matematika, slovenský jazyk a literatúra, biológia, geografia.

ŽIVOT

Prierezové témy: ľudské vzťahy, spoločnosť, škola, svet, komunikácia

Medzipredmetové vzťahy: Matematika, Slovenský jazyk, Dejepis

KRAJINA

Prierezové témy: spoznávame svet

Medzipredmetové vzťahy: Geografia, Slovenský jazyk

ŽIVÝ SVET

Prierezové témy: človek a príroda

Medzipredmetové vzťahy: Biológia, Slovenský jazyk

ZÁBAVA

Prierezové témy: človek a umenie

Medzipredmetové vzťahy: Hudobná výchova, Výtvarná výchova, Slovenský jazyk

HISTÓRIA

Prierezové témy: človek a mestá

Medzipredmetové vzťahy: Dejepis, Slovenský jazyk

FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ

Prierezové témy: človek a matematika

Medzipredmetové vzťahy: Matematika

Školský vzdelávací program ISDED2

Obsah vyučovania v 5. Ročníku- I. cudzí jazyk

Časová dotácia:4 h/týždeň, (ŠVP- 3 h., ŠkVP- 1h.), 132 h/rok

Rozvíjajúce ciele	Obsahový štandard	Výstupný štandard
1. Zoznamovanie- 28 hod		
Predstaviť Odpovedať na pozdrav Rozlúčiť sa Orientovať sa v cudzom jazyku- odlišná výslovnosť/pravopis	Sloveso byť Opytovacie zámená, Ukazovacie zámená Číslovky 1-20 Privlastňovacie zámená Jednotné a množné číslo podstatných mien Farby	Žiak -vie sa predstaviť a uviesť do kolektívu, pozdraviť a odpovedať na pozdrav, rozlúčiť sa -dodržava pravidlá slušnosti v komunikácii -vie reagovať na pokyny -získava prvé informácie o výslovnosti a pravopise v anglickom jazyku - použiť „poďme“
Podat' informáciu o sebe Vedieť predstaviť seba aj iných Reagovať pri prvom stretnutí Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou Praktické použitie základných čísloviek Porozumieť a vykonať jednoduché pokyny Vyjadriť príkaz a zákaz Ospravedlniť sa	Predstavovanie a rozlúčenie Základné číslovky 1-100 Abeceda Zámená Neurčitý člen Čo je to? Výslovnosť Opakovanie	-je schopný podať alebo vyžiadať si informáciu o sebe, -pozná základné číslovky -rozpozná a vie utvoriť jednotné a množné číslo podstatných mien -využíva sloveso „ byť“ -používa neurčité členy
2. Priatelia a rodina- 22h		
Podat' informáciu o sebe Opis jednoduchých vecí Pomenovať európske štáty Opýtať sa na osobné údaje 3. Osoby Telefonovať, porozumieť informáciám z rozhovoru Napísať adresu	Predložky Písanie pohľadnice Počúvanie s porozumením Výslovnosť Intonácia anglickej vety Informácie o sebe Opakovanie Projekt o rodine	-vie použiť jednoduchú otázku a krátku odpoveď -vie použiť sloveso byť -vie rozlíšiť jednotné a množné číslo -pomenuje štáty a národnosti - vie napísať krátky pozdrav -používa základné frázy o sebe -vie používať privlastňovacie zámená
3. Môj svet- Škola a denný režim- 22 hod		
Praktické vyjadrenie vlastníctva Vybrať si z ponúknutých možností Jednoduchý opis školy a školských predmetov Vyjadriť svoje túžby, čo mám rád a nemám rád	Zvieratá Dni v týždni Škola Výslovnosť Zisťovacie otázky Prídavné mená	-vie vyjadriť vlastníctvo -vie použiť sloveso mať -vie použiť množné číslo podstatných mien -vie utvoriť jednoduché vety s použitím ukazovacích zámen

Identifikovať Vyjadriť zistenia Informovať sa	Opakovanie Projekt –list priateľovi	-rozumie krátkemu príbehu -vie rozprávať o sebe s použitím školských predmetov
4. Čas- voľný čas a zábava - 24 hod		
Aktivity voľného času Predstaviť svoje záľuby Vyjadriť čo mám rád a nemám Podatť informáciu o svojom kamarátovi Začleniť informáciu Vypočúť si a podať informáciu Vnímať a prejavovať svoje pocity	Čas Jednoduchý prítomný čas Režim dňa Voľný čas Aktivity Výslovnosť Intonácia WH otázky Opakovanie Hudobné nástroje Projekt moje záľuby	-vie sa opýtať na čas -vie použiť jednoduchý prítomný čas v krátkom kontexte -vie utvoriť otázky v jednoduchom čase a odpovede -vie voľne rozprávať o svojom režime a o svojom voľnom čase -vie vyjadriť základné informácie o svojom kamarátovi v 3. osobe
5. Dom a bývanie - 20 hod		
Vyjadriť svoju schopnosť a neschopnosť niečo vykonať Vyjadriť vedomosti, poznatky a zistenia Záujmy a koníčky mládeže Vypočúť si informáciu a podať ju Orientácia v meste Ponúknuť pomoc Vyjadriť svoje vedomosti, neschopnosť Vedieť opísať svoj dom, izbu Vyjadriť svoju činnosť	Obchody Dom Izba Nábytok Otázka,, kde““ Sloveso vedieť a musieť Ukazovacie zámená Predložky Práca s mapou Výslovnosť Projekt –opis vysnívaného domu	-vie podať základné informácie o svojom bydlisku -vie podať základné informácie o svojom bydlisku -reaguje na otázku kde býva -vie opísať svoj dom, izbu -dokáže pomocou základných fráz a predložiek opísať, kde je dom alebo predmet -rozumie použitiu väzby tam je tam sú -používa sloveso vedieť v kladnej aj zápornej forme
6. Ľudia- 16h		
Opis osoby Porozprávať o ľuďoch v určitých aktivitách Vedieť sa orientovať v obchode Informovať sa Identifikovať Vyjadriť svoj súhlas Vyjadriť svoje želania	Rodina Prídavné mená vyjadrujúce opis osoby, farby vek Prítomný prítomný čas Sloveso mať Privlastňovacie zámená	-dokáže hovoriť o členoch svojej rodiny -vyjadriť vzťahy -opísať charakter osôb -používať sloveso vedieť, môcť

UČEBNÉ OSNOVY

Základná škola, Školská 1, Lubica	
Názov predmetu	Biológia
Názov ŠkVP	Inovovaný školský vzdelávací program pre 5. ročník: Škola 21. storočia
Kód a názov ŠVP	ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie
Stupeň vzdelania	základné
Vyučovací jazyk	slovenský
Typ školy	štátna
Forma štúdia	denná

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet umožňuje rozvíjať a prehĺbovať poznatky o živých organizmoch s dôrazom na vzájomné vzťahy organizmov a vzťahy k prostrediu, ako aj človeka k živým a neživým zložkám prostredia. Predmet je zameraný na chápanie živej a neživej prírody ako celku. To predstavuje poznanie konkrétnych prírodných celkov a život organizmov v ich životnom prostredí.

Orientuje sa na prejavy života a vzájomné vzťahy organizmov, chápanie základných súvislostí živých a neživých zložiek prírody, ako výsledku vzájomného pôsobenia rôznych procesov. Vedie k schopnosti triediť informácie a poznatky, využívať ich v praktickom živote,

rozvíjať aktívny a pozitívny vzťah k prírode, človeku a ochrane jeho zdravia.

Základným štruktúrnym prvkom je špirálovité usporiadanie obsahu v jednotlivých ročníkoch a tematických celkoch. Poznatky sa rozvíjajú na základe princípu od vonkajších k vnútorným štruktúram vo vzájomných vzťahoch a súvislostiach.

CIELE

Ciele sú zamerané na poznávanie živej a neživej prírody ako celku, čo predstavuje:

1. Poznať a chápať život v prírodných celkoch a život organizmov v nich žijúcich.
2. Poznať väzby organizmov na životné prostredie v prejavoch života a vzájomných vzťahoch ako súčastí celku.
3. Chápať základné súvislosti a vzťahy prírodných objektov, ako výsledok vzájomného pôsobenia prírodných procesov a javov.
4. Chápať základné biologické procesy vo väzbe na živé a neživé zložky prírody.
5. Viest' k schopnosti triediť informácie a osvojené poznatky a využívať v praktickom živote.

Kompetencie v oblasti prírodných vied:

_ Poznávať živé organizmy a ich význam v prírode a pre život človeka. Chápať lesný, vodný, trávny, poľný ekosystém a ľudské obydliá ako životný priestor organizmov, poznať typických predstaviteľov podľa vonkajších znakov, životných prejavov a potravných vzťahov, zásady prevencie a spôsob ochrany pred škodlivými druhmi.

Stanovené ciele sa dosahujú rozvíjaním ďalších kľúčových kompetencií žiakov:

• v oblasti komunikačných schopností:

- identifikovať a správne používať základné pojmy, objektívne opísať, vysvetliť alebo zdôvodniť základné znaky biologických objektov a procesov, podstatu procesov a vzťahov, vecne správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme, vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje, vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov, zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti, vedieť spracovať jednoduchú správu z pozorovania na základe danej štruktúry, vedieť spracovať a prezentovať jednoduchý projekt so zameraním na ciele, metódy, výsledky a ich využitie.

• v oblasti identifikácie problémov, navrhovania riešenia a schopnosti ich riešiť:

- riešiť úlohy zamerané na rozvoj porozumenia a aplikácie, navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov, rozvíjať schopnosti a zručnosti pri riešení praktických úloh, spracovávaní jednoduchých správ z pozorovaní a jednoduchých školských projektov, využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh, predpokladať a určiť príčinné súvislosti, pozorovať, experimentovať a odhadovať.

• v oblasti sociálnych kompetencií:

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti, pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne radiť a pomáhať, prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení

• v oblasti získavania, osvojovania a rozvíjania manuálnych zručností:

- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach, dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia, využívať učebné, kompenzačné a iné pomôcky, rozvíjať zručnosti pri práci s prírodninami a pri terénnych pozorovaniach, aplikovať teoretické poznatky a skúsenosti v praktických podmienkach.

PEDAGOGICKÉ STRATÉGIE

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií

žiacov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Z metód vyučovania sa uplatňujú:

1. **motivačné metódy** na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť
 - motivačné rozprávanie /citové približovanie obsahu učenia/
 - motivačný rozhovor /aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov/
 - motivačný problém /upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému/
 - motivačná demonštrácia / vzbudenie záujmu pomocou ukážky/.
2. **expozičné metódy** pri vytváraní nových poznatkov a zručností
 - rozprávanie /vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie/
 - rozhovor /komunikácia formou otázok a odpovedí/
 - beseda/riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom/
 - demonštračná metóda /demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín/
 - pozorovanie
 - manipulácia s predmetmi /praktické činnosti, pokusy, experimentovanie, didaktická hra/
 - inštruktáž /vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k pochopeniu slovného a písomného návodu/
3. **heuristická metóda** /učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení/
4. **projektová metóda** /riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu/
5. **praktické aktivity** /samostatná činnosť na základe inštruktáže/
6. **práca s knihou a textom** /čítanie s porozumením, spracovanie informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií/
7. **aktivizujúce metódy**
 - diskusia/vzájomná výmena názorov, argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia problému/
 - situačná metóda/riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov/
 - didaktická hra/sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti/
 - kooperatívna vyučovanie/forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny/
8. **fixačné metódy**
 - metódy opakovania a precvičovania učiva: ústne a písomné opakovanie, opakovanie využitím učebnice a literatúry, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje

1. **vyučovacia hodina**
(základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu)
2. **terénne pozorovania** (volí učiteľ podľa podmienok školy a regionálnych možností)
3. **praktické aktivity**
4. **exkurzia** (volí učiteľ podľa podmienok školy a regionálnych možností)

VÝCHOVNO-VZDELÁVACIE STRATÉGIE

Sociálne a komunikačné kompetencie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- efektívne využívať informačné zdroje
- používať odborný jazyk
- prezentovať sami seba, svoje postoje, názory a vedomosti
- zlepšovať svoj písomný, grafický a ústny prejav

Sociálne a personálne kompetencie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- rešpektovať názory iných a seba samého
- tvorivo myslieť
- skupinovou prácou dosiahnuť spoločný cieľ

Kompetencia riešiť problémy

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- posudzovať riešenie daného problému z hľadiska jeho správnosti a efektívnosti
- používať osvojené postupy pri samostatnej práci

HODNOTENIE PREDMETU

Na základe metodického pokynu č.22/2011 z 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy

Hodnotiť sa budú:

- písomné práce - kontrolné previerky, testy, protokoly praktických cvičení, projekty,
- ústne odpovede.

Hodnotenie známkou podľa stupnice:

100% - 90%	= 1
89% - 75%	= 2
74% - 50%	= 3
49% - 25%	= 4
24% - 0%	= 5

Obsah

- 1. Príroda a život okolo nás**
- 2. Život v lese**
- 3. Život vo vode a na brehu**
- 4. Život na poliach a lúkach**

Príroda a život

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ☐ rozlíšiť na príklade živé a neživé časti prírody, ☐ ☐ rozhodnúť, ktoré informácie získajú pozorovaním a ktoré pokusom, ☐ ☐ vybrať vhodnú pomôcku na pozorovanie konkrétnej prírodniny, ☐ ☐ pozorovať prírodniny mikroskopom, lupou. 	<p>príroda, živé a neživé časti prírody, organizmy pozorovanie, pokus lupa, mikroskop, ďalekohľad</p> <p>mikroskopický preparát, podložné sklo, krycie sklíčko, pinzeta, preparačná ihla</p>

Spoločenstvá organizmov

Obsahový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ ☐ rozlíšiť spoločenstvá podľa zastúpenia organizmov, ☐ ☐ rozhodnúť o zaradení vybraných organizmov do lesného, vodného, poľného, lúčneho a vysokohorského spoločenstva, ☐ ☐ rozlíšiť organizmy podľa vonkajšej stavby, ☐ ☐ pozorovaním zistiť spoločné a rozdielne znaky skupín organizmov, ☐ ☐ vysvetliť prispôbenie sa organizmov danému prostrediu, ☐ ☐ zdôvodniť potravné vzťahy medzi organizmami žijúcimi v spoločenstve, ☐ zostaviť jednoduchý potravný reťazec pre každé spoločenstvo, ☐ zhodnotiť význam organizmov v prírode a pre človeka, ☐ argumentovať, prečo musia byť niektoré rastliny a živočíchy chránené, ☐ vyhľadať informácie, ktoré rastliny alebo živočíchy v ich regióne sú chránené, ☐ nájsť príklady poškodzovania prírody nevhodnou činnosťou človeka v okolí školy, ☐ rozhodnúť, ktoré zásady správania sa v prírode sú bezpečné z hľadiska ochrany 	<p>spoločenstvo lesa, vody, poľa, lúky, vysokohorské baktérie, huby, rastliny, živočíchy potravný reťazec dreviny, stromy, kry, byliny vonkajšia stavba tela rastlín a húb (drevín, bylín, húb s plodnicou) vrstvy lesa dreviny ihličnaté a listnaté machy, paprade, prasličky rastliny chránené, liečivé, jedovaté podzemné zásobné orgány</p> <p>huby jedlé, jedovaté lišajníky, spolužitie vonkajšia stavba tela živočíchov (bezstavovce, stavovce) parazity, inštinkt ryby, obojživelníky, plazy, vtáky, cicavce koža, šupiny, perie, srst'</p> <p>bylinožravce, mäsožravce, všežravce vtáky stále, sťahovavé, dravce, sovy, spevavce voda stojatá, tečúca,</p>

<p>vlastného zdravia,</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ akceptovať zásady zberu húb a liečivých rastlín z prírody, ☐ zhodnotiť význam kyslíka rozpusteného vo vode pre život vodných organizmov, ☐ zdôvodniť škodlivosť a príčiny premnoženia niektorých druhov organizmov pre lesné a poľné spoločenstvo, ☐ zhotoviť záznam z pozorovania (náčrt a popis), ☐ vyhľadať neznáme organizmy pomocou atlasu, ☐ spracovať doplnujúce informácie o jednotlivých spoločenstvách vyhľadané z rôznych zdrojov, ☐ prezentovať vlastné práce (plagáty, modely, prezentácie). 	<p>kyslík, teplota vody</p> <p>planktón, riasy jednobunkové, mnohobunkové, sinice</p> <p>živočíchy jednobunkové, mnohobunkové</p> <p>plávacie blany, masné perie, vtáky kŕmivé, nekŕmivé</p> <p>hustá srst', silný chvost, hlodavé zuby, hlodavce</p> <p>lúka, pasienok, pole, medza, remízka</p> <p>trávnaté porasty, hospodárske plodiny</p> <p>obilniny, krmoviny, okopaniny, olejniny</p> <p>pohlavná dvojtvarosť, hniezdenie</p>
--	---

Základná škola, Školská 1, 059 71 Ľubica

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM Z DEJEPISU
PRE 5. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY**

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Názov predmetu: Dejepis

Ročník : piaty

Stupeň vzdelávania: ISCED 2

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

Školský vzdelávací program

Dejepis

Názov predmetu	Dejepis
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 hodín
Ročník	Piaty
Škola (názov, adresa)	Základná škola, Školská 1, 059 71 Ľubica
Kód a názov ŠKVP	ISCED 2
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne vzdelávanie
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

Charakteristika predmetu:

Dejepis je samostatným predmetom a spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou výchovou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov. Pomocou vyučovania dejepisu sa žiaci oboznamujú s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska aspektu konajúcich osôb, či skupín ľudí a tiež prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach. Postupne si osvojujú kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Ide predovšetkým o postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti.

Cieľ predmetu:

Za základnú cieľovú kategóriu výučby dejepisu považujeme tvorbu študijných predmetových, medzipredmetových kompetencií – spôsobilostí, schopností využívať kvalitu získaných znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom, aby nepristupovali k histórii len ako k uzavretej minulosti, ale aj k rozvíjaniu celej škály kompetencií (spôsobilostí) klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, pomocou ktorých sa pýtajú na minulosť a vytvárajú si tak postupne vlastný názor.

Závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať

prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a žiakmi v kooperatívnom učení.

Cieľom vyučovania dejepisu je vedenie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasti kultivovania ich historického vedomia. Pritom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektuje kultúrne a iné odlišnosti ľudí, rôznych skupín a spoločností. Prispieva tak k rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti. Rovnako dôležitosť pripisuje aj demokratickým hodnotám európskej civilizácie.

Cieľom vyučovania dejepisu v 5. ročníku je zoznámiť žiakov s novým predmetom, naučiť ich orientovať sa v čase a v priestore, okrajovo sa zoznámiť s jednotlivými obdobiami dejín. sa naučia poznávať a triediť historické pramene, poznať významné sviatky, poznať hlavné funkcie historických inštitúcií a podobne, zoznámia sa s prvými písmami a knihami a náboženstvami.

Kľúčové kompetencie:

a) sociálne komunikačné kompetencie

- primerane svojmu veku sa na hodinách dejepisu vyjadruje ústnou formou
- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať
- chápe význam rešpektovania kultúrnej rozmanitosti
- pod vedením učiteľa uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváraní dobrých vzťahov so spolužiakmi

b) kompetencie v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- používa základné matematické myslenie
- dokáže zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
- vie zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchronne
- vie rozpoznať postupne nerovnomernosť historického vývoja
- dokáže využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti
- je pripravený ďalej si rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré smerujú k systematizácii poznatkov

c) kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií

- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní za pomoci učiteľa
- dokáže adekvátne veku aktívne vyhľadávať informácie na internete,
- dokáže primerane veku komunikovať pomocou elektronických médií,

d) kompetencia „učiť sa učiť“

- uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a osvojovania si poznatkov ,
- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach,
- vyhľadáva relevantné informácie z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných, z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok, z populárnovedeckej literatúry a historickej beletrie

e) kompetencia riešiť problémy

- vníma a sleduje problémové situácie na hodinách dejepisu adekvátne svojej úrovni navrhuje riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,

- pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému, overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch,
- pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom,

f) osobné, sociálne a občianske kompetencie

- uvedomuje si vlastné potreby a tvorivo využíva svoje možnosti,
- dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti,
- dokáže primerane veku odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti,
- uvedomuje si význam pozitívnej sociálno-emočnej klímy v triede a svojim konaním prispieva k dobrým medziľudským vzťahom,

g) kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- má osvojené základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr.
- primerane svojmu veku sa dokáže vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Od blízkeho k vzdialenému	<ul style="list-style-type: none"> • Priestor a čas • Pamiatky v priestore a čase • Minulosť našej školy Pojmy: <ul style="list-style-type: none"> • dom, byt, sídlisko, dedina, mesto, vyšší územný celok, Slovensko, Európska únia • prírodný a historický čas • kategórie historického času - meniny, narodeniny, dátum, letopočet, sviatky • fotografia-obrazová spomienka, rodinný album, rodostrom • historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) múzeum, knižnica, archív, • školská kronika 	<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať zmeny v mieste bydliska, ktoré sa udiali počas ich života • rozpoznať čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v mieste ich bydliska • identifikovať rozdiel medzi prírodným a historickým časom, • zostaviť tabuľku dátumov štátnych, cirkevných sviatkov a pamätných dní. • zaradiť letopočty do príslušného storočia z ľubovoľného storočia • vybrať správny letopočet • rozlíšiť dátum a letopočet • zakresliť na časovú priamku významné údaje zo života svojej rodiny • rozpoznať pojmy pred Kr. a po Kristovi/pred našim letopočtom a po našom letopočte • vytvoriť jednoduchú časovú priamku • pochopiť pojem generácia v rodinnom kontexte na príklade starých rodičov, rodičov. • zostaviť rodostrom svojej rodiny. • rozpoznať historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste, kde žije. • rozlíšiť jednotlivé druhy historických prameňov. • rozpoznať rozdiel medzi múzeom a archívom. • usporiadať širšiu škálu historických obrázkov a objektov. • zaznamenávať rozprávanie starých rodičov o škole z čias ich mladosti • pátrať po starých školských zošitoch a učebniciach
Človek v premenách priestoru a času	<ul style="list-style-type: none"> • Priestor na mape • Človek v pohybe • Ako si človek zmenšoval svet • Spôsoby obživy človeka • Práca detí v minulosti i prítomnosti • Človek vládca prírody? Pojmy:	<ul style="list-style-type: none"> • orientovať sa na dejepisnej mape • čítať dejepisnú mapu • rozpoznať rozdiel medzi mapou a glóbusom • uviesť príčiny sťahovania ľudí v minulosti i prítomnosti. • vysvetliť pojem kolonizácia • zostaviť tabuľku najdôležitejších dopravných prostriedkov v chronologickej postupnosti. • porovnať spôsoby dopravy v minulosti i prítomnosti • rozprávať o vplyve dopravných prostriedkov na životné prostredie

	<ul style="list-style-type: none"> • dejepisná mapa • glóbus • sťahovanie národov • stretávanie kultúr • kolonizácia • vystažovalctvo • od kola k lietadlu • roľník • remeselník • detská práca • prírodná energia • umelá energia 	<p>svojho regiónu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakterizovať život roľníkov v minulosti • vysvetliť oddelenie remeselníkov od roľníkov • zhodnotiť význam špecializácie remeselnej výroby • vysvetliť príslovia: „remeslo má zlaté dno“ • nakresliť znak, ktorý výstižne charakterizuje zamestnanie remeselníka • nájsť rozdiely medzi výmenným a peňažným obchodom • uviesť najčastejšie druhy detskej práce • zaujať stanovisko k problému detskej práce. • vystihnúť rozdiely medzi prírodnou a umelou energiou • uviesť príklady využívania prírody v prospech človeka • zdôvodniť príčiny neustáleho hľadania nových zdrojov energie • vymenovať vynálezy, ktoré pomohli človeku využiť energiu vo svoj prospech <p>uviesť príklad zneužívania prírody človekom</p>
Človek a komunikácia	<ul style="list-style-type: none"> • Keď zlyhá komunikácia • Pamäť ľudstva • Duchovný život človeka <p>Pojmy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jazyk, písmo rukopis, kniha, noviny, rozhlas, televízia internet, e-mail • náboženstvo • legendy • mýty • povesti (región) • vojna • mier • víťazi - porazení 	<ul style="list-style-type: none"> • zhodnotiť význam vynálezu písma • vymenovať najstaršie druhy slovanského písma • vymenovať druhy písem z minulosti. • uviesť druhy moderných masovokomunikačných prostriedkov • porozprávať príbeh z minulosti svojho regiónu • uviesť prostriedky dorozumievania medzi ľuďmi v minulosti • identifikovať rozdiely medzi rukopisom a tlačou knihou • zhodnotiť význam vynálezu knižnice • uviesť dôsledky vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije • zdôvodniť stálu prítomnosť vojen v minulosti i prítomnosti • zostaviť správu o vojenskom konflikte v súčasnosti • uviesť dôsledky vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije • zdôvodniť stálu prítomnosť vojen v minulosti i prítomnosti • zostaviť správu o vojenskom konflikte v súčasnosti

MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

Na hodine dejepisu možno využiť poznatky aj z iných predmetov najmä:

Občianskej náuky

Porovnávať normy spoločenského správania v minulosti a dnes. Pochopiť a rešpektovať kultúrne, náboženské a iné odlišnosti ľudí a spoločností. Chápať fungovanie demokratickej spoločnosti, delenie štátnej moci, právomoci riadiacich orgánov, význam boja za všeobecné volebné právo, vznik politických strán a ich úlohu v spoločnosti.

Matematiky

Vedieť vypočítať veľkosť daní podľa rozlohy a kvality pôdy. Uvedomiť si ako vplýva rozvoj priemyslu na životnú úroveň obyvateľstva i štatisticky nárast počtu obyvateľov. Porovnať rozlohu krajín s územím kolonizovaných krajín. Pochopiť nárast počtu obetí vo vojnách pri zvyšovaní výdavkov na zbrojenie.

Biológie

Pochopiť význam rozšírenia a zavádzania pestovania nových plodín a chovu nových plemien zvierat v našich krajinách.

Fyziky

Ovládať základné fakty zo života významných vynálezcov a chápať princípy fungovania rôznych vynálezov: parný stroj, turbína, automobil, spaľovací motor, žiarovka, telefón. Význam vynálezov v živote človeka ich pôsobenie na životné prostredie.

Geografie

Porozumieť premenám v krajine, ktoré podmieňuje človek svojou činnosťou. Poznať pôsobiská osobností národných dejín a miesta významných dejinných udalostí.

Slovenského jazyka a literatúry

Kultivovanému vyjadrovaniu vlastných myšlienok, názorov, postojov a ich obhajovaniu. Poznať životopisy a tvorbu národných dejateľov. Vedieť pomenovať základné odlišnosti súčasnej slovenčiny od bernolákovčiny a štúrovčiny.

Výtvarnej výchovy

Zoznámiť sa s kultúrou iných národov. Pochopiť význam kultúrnych a umeleckých pamiatok a cez ne sa učí chápať súčasnú umeleckú tvorbu a prejavy kultúry. Spoznať typické umelecké a kultúrne prejavy ťažiskových epoch vývoja kultúry, vybrané typické diela a autorov svetového i slovenského umenia.

Náboženská výchova

Formovať svedomie človeka aj z kresťanského pohľadu pri vnímaní minulosti. Snažiť sa pozitívne ovplyvňovať hodnotové orientácie ľudí. Vnímať prepojenie kresťanstva so svetským životom počas mnohých stáročí minulosti.

Prierezové témy:

V 5. ročníku budú obsiahnuté tieto prierezové témy:

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

Naši predkovia po stáročia spolunažívali s príslušníkmi rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu v Rakúskej monarchii. Ďalším trendom, ktorý výrazne zvyšoval rozmanitosť kultúr na Slovensku, bola i migrácia príslušníkov vzdialenejších a doposiaľ nepoznaných kultúr a subkultúr. Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenala len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale bola poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie. Viest' žiakov k rešpektovaniu a poznávanou rôznych kultúr , k rozvoju tolerancie správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti. . Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj kultúry, históriu, zvyky a tradície iných národov, ktoré obývali v minulosti územie Slovenska.. Poukazovať na možnosti , že všetci žiaci majú rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál

MEDIÁLNA VÝCHOVA

Naučiť žiakov selektívne a kriticky využívať rôzne médiá a vedieť sa orientovať v spleti informácií. Rozvíjať schopnosti kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať. Pochopiť úlohu médií v histórii, ich podriadenosť moci, či naopak snahu o neustrannosť.

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

Rozvíjať u žiakov osobnostné a sociálne spôsobilosti, ktoré preberajú aj od významných osobností minulosti. Upriamiť ich na kladné typy a eliminovať vplyv záporných. Podporiť rozvoj u žiakov sebareflexiu (rozmyšľať o sebe), sebapoznávania, sebaúcty, sebadôvery a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebaavdelávanie, naučiť ich uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory,

potreby a práva ostatných. Naučiť ich pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov v škole (prevenciu šikanovania, agresivity, užívania návykových látok). Naučiť ich kooperovať v skupine, deliť si úlohy a niesť zodpovednosť za vlastné konanie.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

Ozrejmiť žiakom súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta, pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k životnému prostrediu. Viesť ich k pochopeniu rôznych vplyvov, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie ľudí v rôznych dejinných obdobiach.

DOPRAVNÁ VÝCHOVA – VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE

Počas exkurzií a vychádzok sa žiaci stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, či cestujúci v prostriedkoch hromadnej dopravy. Je samozrejmom súčasťou pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke.

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

Uvedomiť si zodpovednosť za svoje konanie a predvídať jeho dôsledky na život a zdravie hlavne v mimoriadnych situáciách (dopravné nehody, ekologické i priemyselné havárie, živelné pohromy). Naučiť žiakov poznávať prostredie, v ktorom sa nachádzajú.

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

Žiaci vypracujú projekt „Vynález, ktorý zmenil svet“, a tak preukážu kompetencie komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine. Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ

Je schopnosť využívať poznatky zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Finančná gramotnosť nie je absolútnym stavom, je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina kultúra či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie.

Metódy a formy práce:

- motivačné rozprávanie (citové približovanie obsahu učenia),
- motivačný rozhovor (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov),
- motivačný problém (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému),
- motivačnú demonštráciu (vzbudenie záujmu pomocou ukážky).

Pri vytváraní nových poznatkov a zručností využijeme **expozičné metódy:**

- rozprávanie (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie),
- vysvetľovanie (logické systematické sprostredkovanie učiva),
- rozhovor (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie),
- beseda (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom),
- demonštračná metóda pozorovanie.

Pre posilnenie rozvoja logického a kritického myslenia budeme využívať **problémové metódy**, ku ktorým patrí **heuristická metóda** (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a **projektová metóda**.

Pre realizáciu cieľov využijeme **praktické aktivity** (samostatná činnosť na základe inštrukcie). Zvýšime dôraz na **prácu s knihou a textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií), **samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky a experimentovanie** (samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie).

Z **aktivizujúcich** metód budeme využívať **diskusiu** (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), **didaktické hry, kooperatívne vyučovanie**.

Fixačné metódy, ktoré budeme využívať sú: **Metóda opakovania a precvičovania**, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy).

Z **organizačných foriem** uplatňujeme **vyučovaciu hodinu** (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu), **terénne pozorovania, praktické aktivity a exkurzie**.

Učebné zdroje:

MIHÁLIKOVÁ, Margita, TONKOVÁ Mária: Dejepis pre 5. ročník základných škôl. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2009. 80 s. ISBN: 978-80-10-10795-9.

historické mapy, plány mesta, náučné slovníky, encyklopédie, životopisné knihy, odborné časopisy (Historická revue), články z novín a časopisov, karikatúry, grafy, fotografie, obrazy
PC, DVD, video Dejiny Slovenska, prezentácie, internet, interaktívna tabuľa

Hodnotenie predmetu

Predmet Dejepis v 5. ročníku bude hodnotený klasifikáciou podľa metodického pokynu č. 7/2009-R z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov základnej školy.

(1) Prospech žiaka v dejepisnom vyučovaní sa klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný,
- 2 – chválitebný,
- 3 – dobrý,
- 4 – dostatočný,
- 5 – nedostatočný.

Výborný (1)

- žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov
- vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach
- samostatne, tvorivo uplatňuje získané vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh
- jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný
- výsledky jeho činností sú kvalitné až originálne.

Chváľitebný(2)

- žiak pracuje správne a samostatne s minimálnou pomocou učiteľa
- žiak s menšími nepresnosťami opisuje historické situácie
- pohotovo, ale s menšími nepresnosťami odpovedá na otázky týkajúce sa danej problematiky
- jeho ústny aj písomný prejav má občas nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti

Dobrý (3)

- žiak má v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov a pri ich využívaní medzery.
- osvojené kľúčové kompetencie využíva s menšími nedostatkami.
- na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh
- podstatnejšie nepresnosti dokáže s učiteľovou pomocou opraviť.
- v ústnom a písomnom prejave má častejšie nedostatky v správnosti, presnosti, výstižnosti
- výsledky jeho činností sú menej kvalitné.

Dostatočný (4)

- žiak má závažné medzery v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov
- pri riešení teoretických a praktických úloh sa vyskytujú podstatné chyby.
- nevyjadruje sa pojmovo správne
- je nesamostatný pri využívaní poznatkov a hodnotení javov.
- jeho ústny aj písomný prejav má často v správnosti, presnosti a výstižnosti vážne nedostatky.
- v kvalite výsledkov jeho činností sa prejavujú omyly
- vážne nedostatky dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť.

Nedostatočný (5)

- žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami,
- má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať.
- pri riešení teoretických a praktických úloh sa vyskytujú značné chyby.
- je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa.
- jeho ústny a písomný prejav je nesprávny, nepresný.
- kvalita výsledkov jeho činností sú na nízkej úrovni.
- vážne nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa.

Názov predmetu	Hudobná výchova
Vzdelávacia oblasť	Hudobná výchova
Časový rozsah výučby	V.A, V.B, V.C 1.hod.týždenne/ 33.hod. ročne
Ročník	piaty
Kód a názov ŠVP	ISCED 2 Inovovaný ŠVP pre nižšie sekundárne vzdelávanie
Vyučovací jazyk	slovenský

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Hudobná výchova je spoločenský, organizovaný, cieľavedomý proces hudobného rozvoja jedinca a je rozhodujúca pri odovzdaní a sprostredkovaní hudby novým generáciám, pričom zohráva dôležitú úlohu aj ako jedna z foriem realizácie tvorivosti každého človeka. Spoločná úloha predmetov vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra je sprostredkovať žiakom národné a svetové kultúrne dedičstvo a takto zvýšiť všeobecnú vzdelanosť národa. Hudobnosť národa neurčuje niekoľko desiatok vynikajúcich interpretov, ale viacgeneračná vrstva zanietenej percipientov hudby. Jedine hudobná výchova na základnej škole pokrýva celú populáciu, preto jej kvalita je mimoriadne dôležitá a chápeme ju aj ako výchovu človeka. Dôraz sa kladie na výchovu hudbou s rešpektovaním výchovy k hudbe. Hudobné prejavy a počúvanie hodnotnej hudby znamená nenahraditeľný prostriedok formovania osobnosti najmä vo sfére jej emocionalizácie. Hudobná výchova umožňuje žiakovi tvorivo si osvojovať hudbu a spoznávať hudobné umenie v kontexte s inými druhmi umenia. Základnými prostriedkami hudobno-výchovnej práce sú rozmanité hudobné činnosti, ktoré podporujú celkovú hudobnosť žiakov, ich záujem o hudbu, rozvíjanie ich individuálnych schopností, emocionálnej inteligencie, tvorivého myslenia s využitím špecifik národnej, regionálnej a svetovej hudobnej kultúry. Formuje estetický, citový a morálny základ osobnosti žiakov s dôrazom na sebauvedomovanie, sebauvýchovu a sebareflexiu, porozumenie a solidaritu pre ochranu prírody, kultúrnych hodnôt Slovenska a vlastného regiónu, toleranciu k iným kultúram a národom. Utvára a rozvíja hudobno-estetické schopnosti, zručnosti, vedomosti, návyky, skúsenosti, názory a vlastné postoje žiakov pri prehlbovaní hudobného zážitku aj na uvedomené vnímanie a na aktívny hudobný prejav. Hudobná výchova posilňuje vkus, či hodnotovú orientáciu žiakov, rozvíja schopnosť vytvárať a obhajovať svoje hodnoty, no súčasne rešpektovať aj hodnoty iných. V intenciách tvorivo – humánnej výchovy a vzdelávania je hlavným zámerom hudobnej výchovy optimálne a všestranné formovanie osobnosti a efektívne rozvíjanie hudobnosti žiaka tak, aby si aj prostredníctvom

komunikácie s hudbou vytvoril svoj progresívny a kreatívny spôsob bytia pre život. Význam hudobnej výchovy a jej miesto v hierarchii vyučovacích predmetov závisí od toho, ako sa vo formovaní osobnosti jedinca uplatňuje hudobno-výchovný proces so svojimi špecifikami a ako prispeje k priblíženiu sa či k dosiahnutiu ideálu človeka. Vzájomným pôsobením činnostného, tvorivého a objaviteľského princípu hudobná výchova vytvára predpoklady na poskytovanie zážitkov, radosti, pozitívnych životných podnetov tak, aby sa hudba stala súčasťou života žiakov. Robí tak prostredníctvom tradičných hudobných činností (vokálno-intonačné, inštrumentálne, hudobno-pohybové, /reprodukčné a produkčné/, percepčné činnosti) rozšírených o hudobno-dramatické činnosti. Hudobno-dramatické činnosti chápeme ako integráciu hudobných činností so slovnými, výtvarnými a pohybovými prejavmi, a to prostredníctvom hier, experimentovania, tvorivej dramatiky na báze zážitkového učenia. Pri týchto činnostiach žiaci využívajú skúsenosti, vedomosti a zručnosti z iných vyučovacích predmetov, ako aj skúsenosti z riešenia z rôznych problémov detského života. V tejto súvislosti pôjde predovšetkým o zážitky z hudby, o participáciu na jej vzniku v podmienkach pre žiaka najprirodzenejších – pri dramatickej hre. Komplexne poňaté hudobné činnosti vytvárajú podmienky hudobného vzdelania žiakov a obohacujú estetickú, morálnu a intelektuálnu stránku ich osobnosti. Treba ich usmerňovať tak, aby prinášali radosť a možnosť seberealizácie. Tak ako v primárnom vzdelávaní, aj v sekundárnom vzdelávaní dodržiavame postup: od hudobných zážitkov k poznatkom a vedomostiam a cez ne k transferu pri vnímaní a interpretovaní nových umeleckých diel. Hudobno-výchovný proces musí zásadne vychádzať z hudby a smerovať opäť k nej, hudba má byť prameňom zážitkov i vedomostí.

1. CIELE PREDMETU

Cieľom vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra je pochopenie vlastnej kultúry a zmysel pre identitu, ktorá je základom rešpektovania rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania. Získať poznatky a vedomosti v procese komunikácie hudbou v rôznych slohových obdobiach. Nadobudnúť schopnosť prijať, hodnotiť a vážiť si hudbu svojho a iných národov. Integrácia poznatkov z iných predmetov s cieľom Získať ucelenú predstavu o kultúre iných národov. Orientácia v grafickom zázname piesní, rytmickom sprievode. Vedieť rozlíšiť charakteristické črty niektorých národných piesní. Na základe vnímania a prežívania, precítania a pochopenia hudobných skladieb vedieť vyjadriť svoje estetické zážitky, verbálne i neverbálne – slovne, výtvarne i pohybom. Získať schopnosť spolupracovať, plánovať a realizovať spoločnú aj vlastnú prácu. Chápať umenie v jeho mnohorakých podobách a súvislostiach, vedieť oceniť silu umenia ako prostriedok skvalitnenia a skultúrnienia svojho života. Na primeranej úrovni žiaci dokážu využiť nadobudnuté zručnosti a vedomosti a realizovať svoje hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové).

Kognitívne ciele

- získať poznatky, vedomosti a zručnosti v procese komunikácie s hudbou.

- na základe získaných vedomostí o hudbe, hudobných skúseností a hudobných zručností nadobudnúť schopnosť získané vedomosti a zručnosti uplatňovať pri aktívnom vnímaní a obsahovom sprístupňovaní umeleckých diel a pri elementárnej tvorivosti,
- spoznať najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov jednotlivých slohových období a ich vybrané diela,
- uvedomiť si svoju národnú identitu, a to na základe osvojenia si umeleckej výpovede hudobných diel (slovenské ľudové a národné piesne, významné diela slovenskej umeleckej hudby) v kontexte s európskou hudobnou kultúrou, získať úctu k svojej kultúre,
- prostredníctvom hudobných činností získať schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje, teda komunikovať umeleckými prostriedkami,
- nadobudnúť schopnosť otvorene prijímať, hodnotiť a vážiť si hudobné diela a hudobné prejavy vlastného národa, iných národov a etník,
- v kontexte s hudbou dokázať analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z iných predmetov (dejepis, etika, výtvarná, literárna výchova, zemepis, cudzí jazyk).

Socioafektívne ciele

- prostredníctvom precítania a pochopenia hudobného diela dokázať prekonať svoj egocentrizmus, vedieť sa preladiť na komunikačný a ideový kód iného človeka (autora), pochopiť jeho citový a myšlienkový svet s určitou mierou stotožnenia sa. Uvedomené počúvanie hudby môže – a to úplne nenásilne – vychovávať k empatii. Tieto etické momenty vnímania hudby smerujú k socializácii a tu tkvie jedna z príčin opodstatnenosti hudobnej výchovy v systéme humanisticko-tvorivej edukácie),
- na základe vnímania a prežívania hudobných skladieb (od ľudových piesní po rozsiahlejšie umelecké diela) slovne, výtvarne a pohybom vyjadriť svoje estetické zážitky,
- dokázať bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr,
- vedieť prežívať výnimočnosť významných umeleckých osobností a hľadať v ich tvorivých osudoch inšpiráciu pre vlastný život. Rešpektovať estetické a etické hodnoty obsiahnuté v hudbe, • schopnosť spolupracovať (pri kolektívnych hudobných činnostiach a najmä pri hudobno-dramatických činnostiach), mať zodpovednosť za plánovanie a realizáciu spoločnej a vlastnej práce,
- vedieť oceniť silu hudby a uvedomiť si jej miesto v zmysluplnom využívaní voľného času.

Psychomotorické ciele - dokázať správne realizovať hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové) a integrovať ich pri realizácii hudobno-dramatických činností, - v intonačnej a sluchovej výchove získané zručnosti vedieť využiť pri svojich hudobných činnostiach, - na primeranej úrovni dokázať využiť nadobudnuté zručnosti pri vyjadrení

svojich myšlienok, pocitov a postojov, a tak prostredníctvom hudby komunikovať s okolitým svetom.

2. KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

Jedným z prioritných zámerov nových vzdelávacích programov je, aby sa výchova a vzdelávanie realizovalo na základe harmonizovaných učebných osnov vyučovacích predmetov. Veľmi dôležité a potrebné je dosiahnuť, aby dobre vedená hudobná výchova participovala na dosiahnutí kľúčových kompetencií žiakov sekundárneho vzdelávania. Úlohou predmetu je rozvíjať kľúčové kompetencie tak, aby sa: - formoval a rozvíjal emocionálny svet žiakov, - formovali mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života, - vychovali žiaci hrdí na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaním sa na ňom, - vhodne a nenásilne spájala hudba s prejavmi iných umení – s poéziou, výtvarnými dielami, tancom, filmom, videom a modernými komunikačnými technológiami, - vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre, ale aj bez predsudkov k nim, - hudobná výchova podieľala na rozvíjaní osobnostnej, sociálnej, občianskej, komunikačnej kompetencie.

3. PEDAGOGICKÉ STRATÉGIE

Organizačné formy a učebné metódy: Učiteľ sa usiluje o to, aby poskytoval podnety pre hudobnú aktivitu žiakov: - skupinové, projektové, diferencované vyučovanie, návšteva hudobných podujatí, besedy, - zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusia, metódy hrania rol; špecifické metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia.

● Vokálne činnosti

Obsahom vokálnych činností na nižšom sekundárnom stupni základnej školy je upevňovanie a rozširovanie vedomostí a zručností v práci s hlasom v nadväznosti na predchádzajúce ročníky, v kultivácii speváckeho a hovoreného prejavu prostredníctvom uplatňovania a upevňovania správnych speváckych návykov. Obsah - rozširovanie hlasového rozsahu, hlasová hygiena (zvládnutie mutácie), správne spevácke návyky, artikulácia, spievanie jednohlasných a viachlasných piesní, - intonácia durových a molových motívov, melodických obmien, - elementárne vokálne tvorenie: melodická otázka – odpoveď, melodizácia textu, mien, predvetie – závetie, riekaniek, tvorivé hudobné hry, - sluchové rozlišovanie durových a molových súzvukov a melódií, - hudobné metrum, rytmus – spev v 2/4, 3/4, 4/4 takte, 2+3 a pod., - orientácia v grafickom zázname jednoduchej melódie, určovanie metra, tempa, dynamiky. Zručnosti a vedomosti - žiak spieva na základe svojich dispozícií intonačne čisto, rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom jednohlasné, dvojhlasné, prípadne trojhlasné piesne ľudové aj umelé, v durových, molových a modálnych tóninách, pritom využíva získané spevácke, intonačné a sluchové návyky a zručnosti, - orientuje sa v grafickom zázname piesní a skladieb rôznych štýlov a žánrov, -

dokáže posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých, - pozná slovenské folklórne oblasti a ich typické piesne, tance, kroje, slovenské zvyky, spoločenské funkcie piesní.

- Inštrumentálne činnosti

Obsahom inštrumentálnych činností je hra a tvorba sprievodov na detských hudobných nástrojoch a ich využívanie počas hudobnej reprodukcie i produkcie, tvorba sprievodu pre hudobno-dramatické prejavy. Obsah - hra na hudobných nástrojoch, nástrojová reprodukcia rôznych melódií (motívov, tém, piesní, jednoduchých skladieb), improvizácia pri vyjadrovaní pocitov, nálad a javov aj v hudobnodramatických prejavoch, - hra a tvorba sprievodov na detských hudobných nástrojoch, prípadne keyboardu, počítača, - pochopenie farby a možnosti detských hudobných nástrojov. Zručnosti a vedomosti - žiak reprodukuje na základe svojich individuálnych schopností a zručností rôzne motívy, témy i časti skladieb, - vytváranie inštrumentálnych sprievodov k piesňam, rešpektujúc ich charakter, jednoduchou improvizáciou na detských hudobných nástrojoch „podporiť“ charakter, zmeny nálad, zvýrazniť dôležité hudobné myšlienky reprodukovanej hudby.

- Hudobno-pohybové činnosti

Obsahom hudobno-pohybových činností je reagovanie na hudbu a stvárňovanie hudby pomocou pohybu, tanca, gesta, improvizácia a pantomimické vyjadrenie. Obsah - používanie taktovacích gest, - pohybové vyjadrenie charakteru piesne a vyjadrenie hudobného výrazu a nálady, hudobnej skladby – improvizácia, pantomíma, hra na tele, tanečné kroky, - pohybový sprievod znejúcej hudby – taktovanie, tanečné kroky, vlastné pohybové stvárnenie, - pohybové reagovanie na zmeny počas znejúcej hudby – tvarové, tempové, dynamické, harmonické. Zručnosti a vedomosti - reakcia pohybom na znejúcu hudbu, na vyjadrenie metra, tempa, dynamiky, pohybu a obrysu melódie v súlade s charakterom piesne alebo skladby, - rytmizovanie, taktovanie, - realizácia hudobno-pohybových hier so spevom, vyjadrenie hudby tancom, na základe svojich individuálnych schopností a zručností vytváranie pohybových improvizácií a kreácií, - pohybové stvárnenie jednoduchých choreografií tancov, - žiak rozpoznáva niektoré tance rôznych štýlových období a žánrov, dokáže využívať vhodné hudobno-pohybové prvky v počúvaných skladbách a predviesť jednoduché pohybové stvárnenie hudby.

- Percepčné činnosti

Obsahom percepčných činností je aktívne vnímanie a prežívanie hudby, počas ktorej žiak poznáva hudbu vo všetkých jej žánrových, štýlových a funkčných podobách, dokáže zadeliť dielo do obdobia, hudbu analyzovať a charakterizovať. Obsah - orientácia v hudobnom priestore a elementárna analýza hudobnej skladby prostredníctvom dominujúcich hudobno-vyjadrovacích prostriedkov, ich význam pre pochopenie hudobného diela, funkcia hudby vzhľadom k životu jedinca a spoločnosti, kultúrnym tradíciám a zvykom, - hudobné dielo a jeho autor, - sluchové rozlišovanie jednotlivých hudobných žánrov na základe ich charakteristických znakov, - využitie vhodných miest v skladbách na spoluúčasť so spevom, inštrumentálnou hrou, pohybom, recitovaným slovom a pod., - verbálne vyjadrenie svojho názoru a zážitku z počúvanej hudby. Zručnosti a vedomosti - žiak sa orientuje v znejúcej

hudbe, na základe použitých výrazových prostriedkov hudby, ktoré vníma, chápe ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby, - dokáže zaradiť, charakterizovať počúvanú skladbu vokálnu alebo inštrumentálnu z hľadiska slohového obdobia a žánru, postrehnúť výrazné hudobné myšlienky, ich variácie, napätie a uvoľnenie hudby, - dokáže verbalizovať svoj názor, hudobný zážitok, predstavy od konkrétnych k abstrakcii princípov, všeobecným zákonitostiam a ich materializácii hudobnými prostriedkami, - verbalizuje hudobný zážitok, svoj názor, pri vzájomnej konfrontácii stanovísk vedie dialóg, dokáže hodnotiť a porovnávať počúvané skladby, - pozná mená najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov a ich najznámejšie diela. Hudobno-dramatické činnosti Obsahom hudobno-dramatických činností na druhom stupni ZŠ je využitie všetkých činností, zručností a vedomostí na budovaní a predvedení dramatického príbehu. Zapojené sú aj získané skúsenosti a vedomosti z ostatných esteticko-výchovných predmetov: výtvarná výchova, literárna výchova – dramatizácia, etická, tanečná zložka pohybovej výchovy. Zručnosti a vedomosti - integrácia a komplexné využitie vokálnych, hudobno-pohybových, inštrumentálnych, percepčných činností spojených v dramatickom príbehu (hudobnej rozprávky, hudobného príbehu, hudobného divadla, hudobnej dielne a pod.) v javiskovom predvedení. - žiak získava schopnosť empatického a asertívneho správania sa.

4. KRITÉRIÁ HODNOTENIA

V hodnotení budú zohľadnené získané vedomosti, hudobné aktivity a hudobné prejavy. Žiaci majú mať možnosť byť pozitívne hodnotení za svoju hudobnú činnosť a majú vedieť, čo už zvládli a čo ešte majú zvládnuť v hudobno-výchovnej práci. Vzdelávacie výsledky žiakov sa hodnotia slovne a klasifikujú. V predmete hudobná výchova budeme hodnotiť stupeň tvorivosti a samostatnosti prejavu, osvojenie si potrebných vedomostí, činností a ich tvorivú aplikáciu, kvalitu prejavu a výsledkov činnosti. Dôležitým bude hodnotenie vzťahu žiaka k činnostiam na hodinách hudobnej výchovy a záujem o ne. Hodnotenie a klasifikácia žiaka sa bude uskutočňovať ako priebežné hodnotenie a celkové hodnotenie. Využívať sa bude hlavne pochvala, povzbudenie, sebahodnotenie, hodnotenie iných. Pri hodnotení vzdelávacích výsledkov žiakov sa bude zohľadňovať schopnosť využívať a zovšeobecňovať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach, aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim. Pri hodnotení vzdelávacích výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon. Predmet hudobná výchova bude klasifikovaný na vysvedčení známkami.

Klasifikácia známkou bude prevedená známkou, na pol roka a na konci šk. roka, schválená Pedagogickou Radou 03.09.2015

5. MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

SJL – slovenské nárečia, charakteristické nárečové prvky, balada ·

DEJ – minulosť národa vložená do piesní ·

TEV – pohyb v rytme, tanec ·

VYV – vizuálne stvárnenie hudobných zážitkov, ilustrácie v učebnici ·

NBV – vianočné a veľkonočné zvykoslovie

ETV – poznanie svojich schopností, tolerancia, empatia, národná hrdosť

6. PRIEREZOVÉ TÉMY

Osobnostný a sociálny rozvoj –

OSR - empatický prístup, poznávanie iných ľudí, reality, tradícií, budovanie sebaúcty, sebadôvery ·

Environmentálna výchova - ENV - vzťah k živej prírode

Mediálna výchova – MDV - správne vnímanie a hodnotenie hudby šírenej médiami, využitie médií na spoznávanie rôznych druhov hudobného umenia

Multikultúrna výchova – MUV - tolerancia k iným kultúram, otvorenosť kultúrnej a etnickej rôznorodosti

·Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – TBZ - folklórny kalendár, vystúpenia v rámci školských besiedok a iných vystúpení

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra – RLK – vzťah k folklóru a regionálnym piesňam a tradíciám, ľudovej kultúre. .

Finančná gramotnosť - . FIG - finančná gramotnosť - poznávanie osobností, skladateľov - (pôvod ich rodín), opera, koncert, muzikál.

7. OBSAH PREDMETU

Základom obsahu hudobnej výchovy je hudobné umenie, neustály kontakt žiakov so znejúcou hudbou, podnecujúcou estetický zážitok a prehĺbenie poznatkov a skúseností žiakov získaných sústavou hudobných činností. V každom ročníku si žiaci osvoja piesne, skladby na počúvanie a hudobno – pohybové prejavy funkčne zvolenými hudobnými činnosťami. Na jednotlivých činnostiach sa žiaci podieľajú diferencovane podľa svojich záujmov a schopností. Tým sa umožňuje všetkým žiakom plnohodnotne sa zapojiť do hudobnovýchovného procesu. Spevácke činnosti je však potrebné usmerňovať aj z hľadiska fyziologických podmienok. Na 2. stupni základnej školy členenie učiva do tematických celkov (okruhov) popri uvedených cieľoch sleduje aj prepojenie s mimotriednym a mimoškolským životom. Je dôležitá motivácia žiakov o aktívny kontakt s hudbou a muzikálnou činnosťou. Osvojovanie a používanie niektorých hudobných pojmov z bežnej hudobnej terminológie sa uskutočňuje výhradne v činnostiach s cieľom vzájomného dorozumievania. Zvolené témy učiva a ich celky slúžia ako účinný zdroj motivácie záujmu žiakov o prácu s piesňovým a hudobným materiálom.

8. OBSAH VZDELÁVANIA

Rozdelenie obsahu v 5. Ročníku

TEMATICKÉ CELKY:

Ako sa nám prihovára hudba (3 hodiny)

1.1 Obsahový štandard: Čo vyjadruje hudba. J. Letňan – Zázračná muzika Obsahový štandard: Škrvna a tvar /vyhľadávanie a dopĺňanie

1.1 Výkonový štandard: podľa možností intonačne čisto zaspievať známe ľudové piesne - reagovať na znejúcu hudbu pohybom - vytvárať jednoduché sprievody k piesňam hmatovo-akustickým pohybom - chápať funkciu výrazových prostriedkov hudby v hudobnom diele, v piesni Výrazové prostriedky hudby a ich funkcia (4 hodiny)

1.2 Obsahový štandard: Rytmus – takt, taktovacie schémy, metrum, synkopa Melódia – motív, hudobná myšlienka Dynamika – medzinárodné pojmy. Farba Tempo a agogika – medzinárodné pojmy

1.2 Výkonový štandard: verbálne vyjadriť zážitok, pocity z počúvanej hudby - charakterizovať a pochopiť rytmus v hudbe - poznať rytmické hodnoty nôt, funkciu bodky za notou - podľa choreografických znakov zvládnuť pohyb k znejúcej hudbe - v hudobnej ukážke postrehnúť prácu s motívom a s hudobnou myšlienkou - charakterizovať dynamiku v hudbe - poznať základné dynamické znamienka

1.3 Obsahový štandard: Výrazové prostriedky hudby a ich funkcia (3 hodiny) Harmónia – akord konsonantný a disonantný Instrumentácia – homofónia, polyfónia Podoby hudobnej skladby – hudobná forma Zážitok z hudby a jeho zdôvodnenie Komunikatívna funkcia hudby Správanie sa na hudobných a slávnostných podujatiach

1.3 Výkonový štandard: - sluchovo rozlíšiť konsonantné a disonantné akordy - pochopiť význam a funkciu harmónie prostredníctvom znejúcej hudby - sluchovo rozlíšiť rôzne zvuky, ľudské hlasy, hudobné nástroje z rôznych materiálov, zvuku i farby - poznať zloženie symfonického orchestru

Podoby hudobnej skladby (3 hodiny)

2.1 Obsahový štandard: Hudobná kultúra krajín Európskej únie – hymna EÚ Vianočné koledy Intonácia a spev - vokálno-intonačné činnosti

2.1 Výkonový štandard: - podľa možností intonačne čisto zaspievať koledy z viacerých regiónov Slovenska - zapojiť sa do rozhovoru o zvykoch a tradíciách v regióne vo vianočnom období charakterizovať ľudové piesne, ich vznik a spôsob šírenia Prostredníctvom hudby poznávame svoju hudobnú kultúru i kultúru iných národov (3 hodiny) Slovensko a jeho hudobná kultúra v minulosti a súčasnosti – hymna SR Slovensko a jeho hudobná kultúra – ľudové piesne, tance, nástroje Slovensko a jeho hudobná kultúra – skladatelia, interpreti, hudobné telesá, inštitúcie

2.1 Výkonový štandard: - poznať hymnu EÚ a jej autora - vyjadriť pocity a zážitok z počúvanej hudby - podľa možností intonačne čisto, rytmicky presne a so zodpovedajúcim výrazom zaspievať slovenskú štátnu hymnu - verbalizovať svoj názor, zážitok z hudby - hodnotiť a porovnávať počúvané vokálne skladby - intonačne čisto zaspievať ľudovú pieseň - pohybovo stvárniť jednoduchú choreografiu z ľudových tancov (jednokročka, dvojkročka) Slovenské ľudové piesne (3 hodiny)

2.2 Obsahový štandard: Slovensko a jeho hudobná kultúra – súčasná populárna hudba a jej predstavitelia Hudba susedných národov – krajín Vyšehradskej štvorky (V 4) Česká republika – hudobná kultúra v minulosti a súčasnosti Česká republika – súčasná populárna hudba a jej predstavitelia

2.2 Výkonový štandard: - poznať najvýznamnejších slovenských skladateľov (Suchoň, Moyzes) - hodnotiť a porovnávať počúvané skladby - poznať predstaviteľov slovenskej populárnej hudby (Žbirka, Gombitová, Nagy, skupina Modus) - zapojiť sa do rozhovoru o českej hymne, porovnať charakter slovenskej a českej hymny - poznať najvýznamnejších českých skladateľov (Smetana, Dvořák) Populárna hudba (3 hodiny)

2.3 Obsahový štandard: Poľská republika – hudobná kultúra v minulosti a súčasnosti Maďarská republika – hudobná kultúra v minulosti a súčasnosti

2.3 Výkonový štandard: - verbalizovať hudobný zážitok - intonačne čisto zaspievať piesne v českom jazyku - poznať významného poľského skladateľa (F. Chopin) - slovné vyjadriť pocity z počúvanej hudby - poznať významných maďarských skladateľov (Liszt, Bartók)

3. Hudba spojená s inými druhmi umenia (3 hodiny)

3.1 Obsahový štandard: Opera – základné prvky opery – libreto, predohra, ária Rozprávková opera – Rusalka, Martin a slnko Opereta a muzikál – základné prvky; Modrá ruža, Orfeus v podsvetí, Mary Poppins Balet – príbeh bez slov – základné prvky baletu; Luskáčik

3.1 Výkonový štandard: - sluchovo rozlišovať árie jednotlivých postáv, áriu a zborovú scénu a variácie hud. myšlienky - poznať pojmy: opera, ária, zbor, dirigent, opereta, muzikál, melodráma Populárna hudba vo svete (4 hodiny)

3.2 Obsahový štandard: Počúvanie hudobných ukážok z oper, operiet, muzikálov a baletov Hudobná dramatizácia – tvorba integratívneho projektu – úvod Nácvič piesní a dramatizácia rozprávky Trojruža Nácvič piesní a dramatizácia rozprávky Trojruža

3.2 Výkonový štandard: - zapojiť sa do rozhovoru o odlišnostiach a spoločných znakoch opery a operety - charakterizovať balet - poznať najznámejšie balety od P.I. Čajkovského - pochopiť, že hudbou sa dá vyjadriť čokoľvek – príbeh, pocity, farby - podľa možností so zodpovedajúcim výrazom zaspievať vybrané piesne Hudba spojená s inými druhmi umenia (3 hodiny)

3.3 Obsahový štandard: Hudobná dramatisácia rozprávky Trojruža – prezentácia projektu
Záverečné opakovanie, zhodnotenie práce žiakov

3.3 Výkonový štandard: - integrovať vokálne, pohybové, inštrumentálne a dramatické činnosti spojené v dramatickom príbehu - využiť osvojené hudobné schopnosti, zručnosti a návyky pri spoluvytváraní a prezentácii hudobno-dramatického príbehu - zaspievať známe piesne

UČEBNÉ ZDROJE

Učebnica Hudobnej výchovy pre 5. ročník základných škôl,

Langsteinová, Felix: Hudobná výchova pre 5. ročník základných škôl, - súbor CD k učebniciam HUV pre 5. – 7. ročník ZŠ, - hudobné ukážky a celé diela na rôznych audio i audiovizuálnych nosičoch, - Orffov inštrumentár, - syntetizátor - klasická tabuľa s notovou osnovou, - audio a audiovizuálna technika, - knihy o hudbe, histórii, národných kultúrach, - učebňa s interaktívnou tabuľou, počítačová učebňa, mestská knižnica.

Základná škola, Školská 1, Ľubica

Školský vzdelávací program
pre inovatívny 5. ročník
školského roka 2015/2016

Vypracovali: vyučujúci matematiky

Vzdelávací štandard

Charakteristika predmetu

Predmet matematika v nižšom strednom vzdelávaní je prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov). Vyučovanie matematiky musí byť vedené snahou umožniť žiakom, aby získavali nové vedomosti špirálovite, vrátane opakovania učiva na začiatku školského roku, s **výrazným zastúpením propedeutiky**, prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom, aby tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, vedeli používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy), rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore. Má napomôcť rozvoju ich algoritmického myslenia, schopnosti pracovať s návodmi a tvoriť ich. Vyučovanie by malo viesť k budovaniu vzťahu medzi matematikou a realitou, k získavaniu skúseností s matematizáciou reálnej situácie a tvorbou matematických modelov. Matematika na 2. stupni ZŠ sa podieľa na rozvíjaní schopností žiakov používať prostriedky IKT na vyhľadávanie, spracovanie, uloženie a prezentáciu informácií. Použitie vhodného softvéru by malo uľahčiť niektoré namáhavé výpočty alebo postupy a umožniť tak sústredenie sa na podstatu riešeného problému. Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri objavovaní a prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Výučba sa prioritne zameriava na rozvoj žiackych schopností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov.

Ciele predmetu

Žiaci:

- získajú schopnosť používať matematiku v svojom budúcom živote,
- rozvíjajú svoje logické a kritické myslenie,
- argumentujú, komunikujú a spolupracujú v skupine pri riešení problému,
- spoznávajú matematiku ako súčasť ľudskej kultúry a dôležitý nástroj pre spoločenský pokrok,
- čítajú s porozumením primerané súvislé texty obsahujúce čísla, závislosti a vzťahy a nesúvislé texty obsahujúce tabuľky, grafy a diagramy,

- využívajú pochopené a osvojené postupy a algoritmy pri riešení úloh, vedia matematizovať reálnu situáciu a interpretovať výsledok,
- vyhľadávajú, získavajú a spracúvajú informácie z primerane náročne spracovaných zdrojov vrátane samostatnej práce s učebnicou a ďalšími textami,
- osvoja si základné primerané matematické pojmy, poznatky, znalosti a postupy uvedené vo vzdelávacom štandarde,
- rozvíjajú zručnosti, ktoré súvisia s procesom učenia sa, s aktivitou na vyučovaní a s racionálnym a samostatným učením sa. (ŠVP, 2015, s. 2 – 3)

Učebné osnovy

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

Vo vyučovacom predmete matematika sa zvyšuje v UP v ŠkVP časová dotácia o 1 hodinu v 5. ročníku. Táto vyučovacia hodina sa použije na zmenu kvality výkonu a to v oblasti rozvoja matematickej gramotnosti.

Vytvorenie oboru prirodzených čísel do a nad milión

Žiak vie/dokáže

Výkonový štandard: prečítať a zapísať prirodzené čísla, rozložiť prirodzené číslo na jednotky rôzneho rádu, zložiť prirodzené číslo z jednotiek rôzneho rádu, rozlíšiť párne a nepárne čísla, porovnať a usporiadať prirodzené čísla aj nad milión, zaokrúhliť prirodzené čísla aj nad milión nadol, nahor, na desiatky, stovky, ..., zobrazíť prirodzené číslo na číselnej osi – k danému číslu priradiť jeho obraz a opačne, doplniť čísla do danej neúplne označenej číselnej osi, vysvetliť vlastnými slovami, že vzdialenosť obrazov za sebou idúcich čísel na číselnej osi je rovnaká, poznať základné rímske číslice a čísla, prečítať letopočet zapísaný rímskymi číslicami, vyriešiť jednoduché slovné úlohy, v ktorých sa vyskytujú ako podnet dáta (tabuľky, diagramy, mapy, schémy),

➤ *použiť matematické zručnosti pri riešení jednoduchých problémových úloh zo života.*

Obsahový štandard: prirodzené číslo, cifra, číslica, rád číslice, zápis prirodzeného čísla, stovky, tisíce, desaťtisíce, ..., susedné čísla, párne, nepárne čísla číselná os, vzdialenosť na číselnej osi, znaky $<$, $>$, $=$, usporiadanie vzostupné a zostupné, zaokrúhľovanie nadol, nahor a zaokrúhľovanie na jednotky, desiatky, ..., rímske číslice I, V, X, L, C, D, M, tabuľka, diagram, graf, propedeutika desatinných čísel (napr. model eurá a centy):

- porovnávanie a usporiadanie desatinných čísel,
- zaokrúhľovanie nadol na..., zaokrúhľovanie nahor na... zaokrúhľovanie na...,
- sčítanie a odčítanie desatinných čísel (ako navzájom opačné operácie)
- násobenie desatinného čísla číslom 10, 100, 1000,
- súvis s prirodzenými číslami

propedeutika zlomkov (zlomok ako časť celku).

Počtové výkony s prirodzenými číslami

Výkonový štandard: spamäti a písomne sčítať a odčítať primerane veľké prirodzené čísla, zmenšiť alebo zväčšiť o daný počet prirodzené číslo, porovnať čísla rozdielom, písomne aj pomocou kalkulačky sčítať aj viac sčítancov, pohotovo použiť kalkulačku pri sčítaní a odčítaní, že čísla sa dajú sčítať v ľubovoľnom poradí, že od daného čísla sa dajú čísla odčítať v ľubovoľnom poradí, spamäti vynásobiť a vydeliť primerané prirodzené čísla mocninou čísla 10, v obore malej násobilky číslami ukončenými nulami (napr. $70 \cdot 800$, $72\,000 : 9$ a pod.), písomne vynásobiť a vydeliť prirodzené čísla jednociferným číslom (aj so zvyškom), písomne vynásobiť prirodzené číslo dvojciferným alebo trojciferným číslom, písomne vydeliť dvojciferným číslom, zmenšiť alebo zväčšiť prirodzené číslo daný počet krát, porovnať čísla podielom, pohotovo použiť kalkulačku pri násobení a delení prirodzených čísel (aj so zvyškom), že čísla sa dajú násobiť v ľubovoľnom poradí,

➤ *použiť matematické zručnosti pri riešení jednoduchých problémových úloh zo života.*

Obsahový štandard: počtové výkony (operácie) – sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie, sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel, činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel, zvyšok pri delení, viac, menej, rovnako, polovica, tretina, štvrtina, ..., poradie počtových výkonov, úloha zátvoriek propedeutika záporných čísel (napr. model farebné čísla) propedeutika pomeru, priamej a nepriamej úmernosti (slovné úlohy) propedeutika distributívnosti

Geometria a meranie

Výkonový štandard: rozlíšiť a načrtnúť rovinné útvary – bod, úsečka, priamka, kružnica, trojuholník, štvoruholník, narysovať úsečku danej dĺžky a trojuholník, štvorec, obdĺžnik, ak poznajú dĺžky ich strán, zostrojíte kružnicu s daným polomerom, rozlíšiť priestorové útvary – kocka, kváder, valec, kužeľ, ihlan, guľa, poznať niektoré základné vlastnosti trojuholníka, štvoruholníka, štvorca, obdĺžnika, kružnice a kruhu, narysovať pomocou dvojice pravítok

alebo pravítka s ryskou rovnobežné a kolmé priamky (úsečky), narysovať trojuholník, štvoruholník, štvorec, obdĺžnik vo štvorcovej sieti, odmerať dĺžku úsečky s presnosťou na milimetre, odhadnúť vzdialenosť na metre, premeniť jednotky dĺžky v obore prirodzených čísel, vyriešiť slovné úlohy s premenou jednotiek dĺžky a úlohy vyžadujúce základné poznatky o trojuholníku, štvorci a obdĺžniku, vypočítať obvod trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, vypočítať obsah štvorca a obdĺžnika s celočíselnými rozmermi ako počet štvorcov, z ktorých sa skladá, zväčšiť a zmenšiť útvary vo štvorcovej sieti podľa návodu alebo pomocou inej siete, postaviť jednoduchú stavbu z kociek podľa návodu (náčrtu, nákresu, kódovania) a naopak, určiť počet jednotkových (rovnakých) kociek, z ktorých sa skladá kocka a kváder (propedeutika objemu),

➤ *použiť matematické zručnosti pri riešení jednoduchých problémových úloh zo života.*

Obsahový štandard: priamka, bod, úsečka, trojuholník a jeho vrcholy a strany, štvoruholník a jeho vrcholy, strany a uhlopriečky, štvorec, obdĺžnik, kružnica (kruh) – stred, polomer a priemer, kocka, kváder, valec, kužeľ, ihlan, guľa, pravítko, kružidlo, rovnobežky, kolmica, päta kolmice, rovnobežník, susedné strany, protíahlé strany, vodováha, olovnica, dĺžka úsečky, dĺžka strany trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, obvod, jednotky dĺžky – m, dm, cm, mm, km, kocka, kváder, stena, vrchol a hrana kocky a kvádra náčrt, nákres, plán, kódovanie, štvorcová sieť, obsah, propedeutika jednotiek obsahu cm^2 , mm^2 v štvorcovej sieti.

Súmernosť v rovine

Výkonový štandard: pre daný bod nájsť (nakresliť/zostrojíť) bod, s ktorým je osovo súmerný podľa danej osi, identifikovať rovinné geometrické útvary súmerné podľa osi, nájsť (nakresliť/zostrojíť) os súmernosti dvojice bodov, úsečky, nájsť (nakresliť/zostrojíť) osi súmernosti osovo súmerného útvaru, pre daný bod nájsť (nakresliť/zostrojíť) bod, s ktorým je stredovo súmerný podľa daného stredu, identifikovať rovinné geometrické útvary súmerné podľa stredu, nájsť (nakresliť/zostrojíť) stred súmernosti dvojice bodov, nájsť stred súmernosti stredovo súmerných rovinných útvarov, zostrojíť obraz bodu, úsečky, priamky, kružnice alebo jednoduchého útvaru (obrazca) zloženého z úsečiek a častí kružnice v osovej a v stredovej súmernosti, pracovať s osovo a stredovo súmernými útvarmi vo štvorcovej sieti, dokresliť, opraviť ich,

➤ *použiť matematické zručnosti pri riešení jednoduchých problémových úloh zo života.*

Obsahový štandard: súmernosť a zhodnosť geometrických útvarov, stred súmernosti, stredová súmernosť, os súmernosti, osová súmernosť, útvary osovo a stredovo súmerné, vzor, obraz, konštrukcia rovinného geometrického útvaru v osovej a stredovej súmernosti.

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výkonový štandard: prečítať údaje z jednoduchej tabuľky, zhromaždiť, roztriediť, usporiadať dáta (údaje), znázorniť dáta (údaje) jednoduchým diagramom, rozlíšiť väčšiu a menšiu pravdepodobnosť, zvoliť stratégiu riešenia úloh z bežného života, zistiť počet vypisovaním všetkých možností, pracovať podľa zvoleného (vlastného, vypracovaného) návodu alebo postupu, analyzovať jednoduché úlohy na propedeutiku desatinných čísel, zlomkov a priamej úmernosti,

- *použiť matematické zručnosti pri riešení jednoduchých problémových úloh zo života.*

Obsahový štandard: dáta, údaje, triedenie, usporiadanie, systém, tabuľka, jednoduchý diagram, štatistika, možnosť, počet možností, zisťovanie počtu možností zhromažďovanie, usporiadanie a grafické znázornenie údajov hry, pokusy a pozorovania, stratégia riešenia, získavanie skúseností s prácou a organizáciou súborov predmetov. (ŠVP, 2015, s. 2 – 10)

Prierezové témy sa budú realizovať počas projektového týždňa alebo v rámci vyučovania v danom ročníku.

Osobnostný a sociálny rozvoj – riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie – piaty ročník (účty v tabuľkách, bločky).

Výchova k manželstvu a rodičovstvu – Percentá, promile – siedmy ročník – projektový týždeň *Moja naj-banka*.

Environmentálna výchova – Hranol – ôsmy ročník (eko-domy).

Mediálna výchova – Pravdepodobnosť, štatistika – ôsmy ročník – projektový týždeň *Chyťte zloděja času*.

Multikultúrna výchova – Štatistika – deviaty ročník – projektový týždeň *EÚ v číslach*.

Ochrana života a zdravia – Percentá, promile – siedmy ročník (alkohol, drogy).

Finančná gramotnosť sa bude preberať v rámci vyučovania alebo počas projektového týždňa v daných ročníkoch:

Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 10 000 – piaty ročník,

Počtové výkony s prirodzenými číslami – piaty ročník,

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie – piaty ročník,

Počtové výkony s desatinnými číslami – šiesty ročník,

Percentá (vrátane jednoduchého úročenia) – siedmy ročník – projektový týždeň *Moja najbanka*,

Počtové výkony s celými číslami – ôsmy ročník,

Pravdepodobnosť, štatistika – ôsmy ročník – projektový týždeň *Chyťte zloděja času*,

Riešenie lineárnych rovníc a nerovnic – deviaty ročník,

Grafické znázorňovanie závislostí – deviaty ročník,

Štatistika – deviaty ročník – projektový týždeň *EÚ v číslach*.

Hodnotenie

Keďže hodnotenie má splňať informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu, bude prebiehať priebežne a žiaci s ním budú oboznámení i s jeho výsledkom.

Hodnotenie sa bude vykonávať klasifikáciou, slovným hodnotením alebo ich kombináciou.

Formy hodnotenia: samohodnotenie, cvičenia alebo skúšky v rámci výučby, päťminútovky, testy /testové úlohy/, kontrolné práce a školské písomné práce, vstupné a výstupné previerky.

Hodnotenie kontrolných a školských prác, vstupných a výstupných testov sa bude realizovať podľa nasledujúcej stupnice: 100% – 90% výborný (1),

89% – 75% chváľitebný (2),

74% – 50% dobrý (3),

49% – 30% dostatočný (4),

29% – 0% nedostatočný (5).

Základná škola, Školská 1, 059 71 Ľubica

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM Z OBČIANSKEJ NÁUKY
PRE 5. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY**

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Názov predmetu: Občianska náuka

Ročník : piaty

Stupeň vzdelávania: ISCED 2

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vede ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vede ich k aktívnej občianskej angažovanosti a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií tým, že vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebaopoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- získaniu základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopností využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania

Profil absolventa

V našej škole sa snažíme vzdelávanie robiť tak, aby žiaci mali potrebné vedomosti a zručnosti, a aby všetky svoje vedomosti, zručnosti, schopnosti dokázali aj správne využiť pri realizácii úloh. Ako vzdelávacia inštitúcia sa nevzdávame ani úlohy výchovy, preto chceme, aby náš absolvent bol aj usilovný, svedomitý, samostatný, čestný.

Absolvent predmetu občianska náuka a našej školy by mal svojim vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziludské vzťahy, byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, byť schopný starať sa o svoje fyzické i psychické zdravie, vedieť uzatvárať kompromisy, uvedomovať si základné humanistické hodnoty, uplatňovať princípy demokracie a byť hrdý na svoj pôvod, má chápať význam a zmysel ochrany národného kultúrneho dedičstva, uplatňovať princípy rasovej, náboženskej a kultúrnej tolerancie, byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, mať schopnosť presadzovať ekologické prístupy pri riešení problémov, mať schopnosť vnímať dejiny vlastného národa vo vzájomnom prepojení s vedomosťami zo všeobecných dejín, dobre ovládať slovenský jazyk a sám sa starať o kultúru svojho písomného a ústneho vyjadrovania, byť schopný vyhľadávať a spracovávať informácie, kriticky ich posudzovať, mať schopnosť primerane prezentovať výsledky vlastnej práce, svoje názory a myšlienky, formulovať a riešiť problémy, akceptovať skupinové rozhodnutia, regulovať svoje správanie, byť si vedomý svojich kvalít, správať sa kultivovane, primerane veku a situáciám, vytvárať si vlastný hodnotový systém, byť pripravený uplatniť sa v zamestnaní a byť zodpovedný za svoj život.

Stratégia vyučovania

Na hodinách občianskej náuky sú metódy dôležitým nástrojom, pomocou ktorých učiteľ dosiahne ciele vyučovacieho procesu. Využitím vhodných vyučovacích metód by sme mali čo najefektívnejšie dosiahnuť vytýčené ciele. Metódy vyberáme podľa účelu, ktorému slúžia, s vedomím silných a slabých stránok a podľa svojho osobnostného zamerania. Na hodinách občianskej náuky sú dôležité slovné metódy, ktoré sprostredkovávajú učivo v krátkom čase a logickom slede:

Metóda vysvetľovania – jej aplikácia vyžaduje dôkladnú znalosť učiva a starostlivého plánovania.

Dialogická metóda – metóda rozhovoru a kladenia otázok, hľadania odpovedí

Diskusia – utvára a porovnáva názory, zaujímavé postoje, pocity

Veľmi zaujímavou a motivujúcou formou vyučovania pre žiakov je využívanie hier a zážitkového vyučovania. K tomuto spôsobu vyučovania sa využívajú:

Simulačná metóda – využíva sa pri riešení určitej problémovej úlohy

Inscenačná metóda – žiaci využívajú rôzne role a pracujú podľa scenárov. Ďalšími zaujímavými metódami na hodinách občianskej náuky sú metódy objavovania a tvorivosti, medzi ktoré zaraďujeme *brainstorming*, *brainwriting*, *DITOR*, *projektová metóda*, *metóda objavovania*, *učenie sa z textu*, *kompozície*, *samostatné práce*, *referát*, *esej*. Úspešne splniť vytýčené výchovno-vzdelávacie ciele pomáhajú rozličné metódy práce malých skupín.

Hodnotenie predmetu:

Tento vyučovací predmet sa na našej škole podľa návrhu členov vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť a po schválení pedagogickou radou klasifikuje známkou.

System kontrol a hodnotenia

Súčasťou výchovno-vzdelávacej práce je aj hodnotenie a klasifikácia výsledkov práce žiakov. Hodnotenie sa vykonáva klasifikáciou na konci 1. a 2. polroka na vysvedčení. Žiak je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 22/2011 základnej školy nasledovne:

- 1- výborný (100 – 90%)
- 2- chválitebný (89 – 75%)
- 3- dobrý (74 – 50%)
- 4- dostatočný (49 – 30%)
- 5- nedostatočný (29 - 0%)

Cieľom a základom každého hodnotenia je poskytnúť žiakovi spätnú väzbu a ukázať ako postupovať ďalej. Hodnotenie musí byť pre žiaka motivujúce, nehodnotí sa osoba žiaka, ale jeho vedomosti. Pre celkové hodnotenie používame klasifikáciu, iba na doporučenie PPP sa u žiakov s poruchami učenia používame slovné hodnotenie. Žiaci sú vedení k sebahodnoteniu a sebakontrolu.

Kritéria hodnotenia: učiteľ hodnotí žiaka podľa zvládnutia výstupu v predmete v rámci individuálnych možností dieťaťa, podľa schopností riešiť problémové situácie, podľa zmysluplnej aktivity, vedomostí, zodpovednosti.

Formy overovania vedomostí žiakov: učiteľ využíva písomné práce, testy, cvičenia, ústne skúšanie, spracovanie projektov k danej téme, úprava a vedenie zošitov, domáce úlohy, modelové a problémové úlohy (kvízy, krížovky, atď.)

Základné pravidlá hodnotenia prospechu: do klasifikácie sa premieta priebežné hodnotenie úrovne dosiahnutých vedomostí, spôsobilostí, postupov, práce s informáciami, úroveň komunikácie a tvorivosť žiaka.

Pri celkovom hodnotení žiaka sa prihliada na systematickosť práce počas celého vyučovacieho obdobia. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Prierezové témy

Ciele prierezových tém

Osobnostný a sociálny rozvoj

- rozvíjať sociálnu komunikáciu
- rozvíjať schopnosť hodnotiť problém z rôznych uhlov pohľadu
- viesť ku kritickému mysleniu a využívaniu logického myslenia
- rozvíjať schopnosť hodnotiť, viesť ku kritickému mysleniu a využívaniu logického myslenia
- naučiť uplatňovať svoje práva a rešpektovať názory a práva ostatných
- rozvíjať sebareguláciu, organizačné schopnosti, sociálnu komunikáciu
- rozvíjať sociálne zručnosti pre život, zmysel angažovania sa
- budovať kladný vzťah k svojmu okoliu
- poznať svoje práva a povinnosti

Mediálna výchova

- formovať schopnosť kriticky posudzovať médiá, mediálny obraz a ich vplyv na verejnú mienku
- motivovať žiakov sledovať aktuálne dianie doma a vo svete a dokázať k nemu zaujať stanovisko

Multikultúrna výchova

- rozvíjať prosociálne aspekty multikulturality
- rozvíjať toleranciu k ľuďom s odlišnými postojmi, názormi, životnými hodnotami
- poukázať na základné problémy sociokultúrnych rozdielov
- uplatňovanie svojich práv s rešpektovaním práva druhých
- rozvíjať ľudské vzťahy, zásady ľudského spolužitia
- rozpoznanie prejavov rasovej neznášanlivosti a prevencia vzniku xenofóbie

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

- využívať rôzne typy prezentácií
- naučiť sa organizovať vlastnú prácu, riadiť seba a tím
- získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich
- prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne

Environmentálna výchova

- odkryť súvislosti medzi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálnymi javmi s dôrazom na význam preventívnej obozretnosti v konaní a ďalšie princípy udržateľnosti rozvoja spoločnosti

Dopravná výchova

- oboznamovať sa s výdobytkami modernej civilizácie Regionálna výchova
- navštevovať múzea a kultúrne inštitúcie vo svojom meste

- poznať svoju školu , svoje mesto, jeho históriu
- byť hrdý na svoju vlasť

Ochrana života a zdravia

- poslanie rodiny
- zdravý spôsob života

Finančná gramotnosť

Časová dotácia: 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

1. Moja rodina (13 hodín)

2. Moja škola (19 hodín)

Úvodná hodina

- organizačné pokyny, čo sa budeme učiť

1. Moja rodina - 13 hodín (13 ŠkVP)

Obsahový štandard

Poslanie a funkcie rodiny

Vzťahy v rodine, roly členov rodiny

Normy a pravidlá, práva a povinnosti členov rodiny

História mojej rodiny ,zvyky a tradície mojej rodiny

Komunikácia v rodine

Krízy v rodine

Problémy rodinného života a ich riešenie

Zdravý spôsob života

Voľný čas v mojej rodine(sledovanie športového prenosu, vystúpenia hudobnej skupiny)

Naši príbuzní, priatelia, susedia

Generačné problémy v rodine

Dokumenty o právach detí a Zákon o rodine

Moja rodina: Životný štýl v mojej rodine

Výkonový štandard

- vedieť vysvetliť poslanie a funkcie rodiny
- chápať zmysel pozícií jednotlivých členov pre fungovanie rodiny
- poznať pravidlá v rodine, vie ich objasniť na príklade vlastnej rodiny
- vedieť vysvetliť povinnosti a práva členov rodiny
- chápať spätosť prítomnosti s minulosťou
- chápať spätosť prítomnosti s minulosťou
- vedieť rozlíšiť, v čom sú rodiny podobné a v čom originálne
- chápať dôležitosť komunikácie medzi členmi rodiny
- vedieť uplatniť komunikačné techniky
- vedieť obhájiť svoj názor a rešpektuje názor iných
- chápať potrebu preberať rolu neprítomného člena rodiny

- vedieť pomenovať záťažové situácie a vygenerovať základné problémy rodinného života
- dokázať identifikovať stres a naučiť sa techniky na jeho odbúranie
- uplatniť zásady zdravej výživy
- vedieť odolať módnym trendom v životospráve
- vedieť uplatniť pravidlá duševnej hygieny
- vedieť rozlíšiť vhodné a nevhodné trávenia voľného času
- vysvetliť, prečo je pre rozvoj jeho osobnosti dôležité spoločné trávenie voľného času
- naučiť sa prispôbovať ostatným členom rodiny
- formovať si pocit spolupatričnosti v rodine
- uviesť na príkladoch, fungovanie vzťahov v širšej rodine, susedské vzťahy
- vedieť vysvetliť pojem viacgeneračnej rodiny

2. Moja škola - 19 hodín (15 + 4 ŠkVP)

Obsahový štandard

Trieda ako sociálna skupina

Individualizmus - osobnosti v našej triede

Sebahodnotenie a hodnotenie žiakov triedy

Komunikácia v triede

Práva a povinnosti žiakov v triede - triedna samospráva, práva a povinnosti žiakov v škole

Mimoškolská činnosť

Naša škola

Naša pani učiteľka, pán učiteľ

Čím by som chcel byť

Vzdelanie ako hodnota

Celoživotné vzdelávanie (CŽV)

Školský systém u nás, školský systém v Európe

Život žiakov ZŠ u nás, v zahraničí, na dedine, v meste

Škola budúcnosti

Výkonový štandard

- vysvetliť príčiny pozícií jednotlivých žiakov (aj seba) v triednom kolektíve
- vymenovať základné roly žiakov a zaradiť žiakov do nich
- vysvetliť, čo je socializácia a prečo je pre jednotlivca dôležitá
- rozlíšiť negatívne a pozitívne osobnosti triedy
- chápať pojem predsudok, vie, čo môžu predsudky spôsobiť
- vedieť pomôcť spolužiakom s problémami pri nadväzovaní kontaktov, socializácii
- vedieť zúčastniť sa na tvorbe práv a povinností žiakov triedy (aktívna spolupráca)
- poznať práva a povinnosti žiakov v škole
- zapájať sa do mimoškolských aktivít
- vedieť uviesť úspechy, osobnosti, pedagógov a históriu svojej školy
- vedieť uviesť základné typy osobnosti učiteľa
- poznať základné pracovné štýly učiteľa
- vysvetliť na príkladoch pojmy: povolanie, zamestnanie

- vedieť uviesť najdôležitejšie hodnoty vo svojom živote
- vysvetliť prečo má vzdelanie práve také miesto v jeho hodnotovom systéme
- chápať pojem a prijíma myšlienku CŽV ako predpokladu pre svoje budúce uplatnenie sa v práci
- rozlišovať typy stredných škôl
- vedieť vymenovať niektoré školské zariadenia
- vedieť porovnávať typy a stupne škôl u nás a v EÚ
- vedieť rozlišovať dĺžku trvania povinnej školskej dochádzky u nás a v EÚ
- vedieť porovnať život žiaka SR - zahraničie, mesto - dedina
- rozvíjať tvorivosť, fantáziu, prejavovať aj zmysel pre realitu

Učebné zdroje

Učebnica: Občianska náuka pre 5. ročník ZŠ, SPN – mladé leta, 2011

Občianska výchova pre 5. ročník základných škôl

Ústava SR pre školy

Deklarácia práv dieťaťa

Denná tlač Časopisy

Odborná literatúra, CD, DVD

Internet - www.google.sk, www.wikipedia.sk, www.zslubica.edupage.org

Obsah

Predmet veku primerane oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti sociológie, psychológie, politológie, práva a ekonómie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnoprávných a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcov a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

Tematický celok: Moja rodina Obsah	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Poslanie a funkcie rodiny	Funkcie rodiny	Chápe význam rodiny pre človeka a spoločnosť
Vzťahy v rodine, roly členov rodiny	Princípy, na ktorých fungujú vzťahy v rodine	- Vie rozlíšiť pozitíva a negatíva v rodinných vzťahoch - Chápe zmysel pozícií jednotlivých členov pre fungovanie rodiny
Normy a pravidlá, práva a povinnosti členov rodiny	- Pravidlá platné v rodine - Práva a povinnosti rodičov a detí	- Chápe význam pravidiel v rodine - Chápe spätosť práva a povinností - Vie ochraňovať svoje práva a plní si svoje povinnosti

História mojej rodiny, zvyky a tradície	<ul style="list-style-type: none"> - Rodinná genéza 2 generácií dozadu - Rodostrom - Zvyky a tradície rodiny (Vianoce, Veľká noc...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Získa úctu a hrdosť na svoju rodinu, tradície a zvyky - Pochopí spätosť prítomnosti s minulosťou - Vie rozlíšiť v čom sú si rodiny podobné a v čom sú originálne
Komunikácia v rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Verbálna komunikácia - Neverbálne komunikácia - Jednosmerná komunikácia - Základné komunikačné techniky 	<ul style="list-style-type: none"> - Chápe dôležitosť komunikácie medzi členmi rodiny pre ich harmonický život - Začne uplatňovať komunikačné techniky - Vie obhajovať, zdôvodňovať svoj názor a rešpektovať názor ostatných - Prejavuje úctu k názorom rodičov
Krízy v rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Dôvody, ktoré vedú ku krízam v rodine: rozvod rodičov, choroba v rodine - Neúplná rodina 	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikuje príčiny rodinných kríz - Chápe potrebu preberať rolu neprítomného člena rodiny - Vie prejaviť cit, spolupatričnosť
Problémy rodinného života a ich riešenie	<ul style="list-style-type: none"> - Typológia záťažových situácií - Problémy rodinného života - Spôsoby riešenia 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie pomenovať záťažové situácie a vygenerovať základné problémy rodinného života - Vie: vyjednávať, zdôvodňovať svoje riešenia, aktívne počúvať, robiť kompromisy, prijímať rozhodnutie
Zdravý spôsob života	<ul style="list-style-type: none"> - Životné štýly - Stres - Relaxačné techniky - Zdravý životný štýl: zdravá životospráva, pravidlá duševnej hygieny 	<ul style="list-style-type: none"> - Porovnáva jednotlivé životné štýly - Vie identifikovať stres a naučí sa techniky na jeho odbúranie - Uplatní základy zdravej výživy - Odolá módnym trendom v životospráve - Uplatňuje pravidlá duševnej hygieny vo svojom rodinnom živote
Zdravý spôsob života	<ul style="list-style-type: none"> - Spôsoby trávenia voľného času - Spoločné voľnočasové aktivity - Individuálne voľnočasové aktivity (turistika, šport, kultúra, starostlivosť o domáce zvieratá...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie rozlíšiť vhodné a nevhodné spôsoby trávenia voľného času - Vysvetlí, prečo je pre rozvoj jeho osobnosti dôležité spoločné trávenie voľného času
Voľný čas v mojej rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Voľný čas v rodine 	<ul style="list-style-type: none"> - Naučí sa prispôbovať ostatným členom rodiny

	<ul style="list-style-type: none"> - Spôsoby trávenia voľného času v rodinách 	<ul style="list-style-type: none"> - Formuje si pocit spolupatričnosti
Naši príbuzní, priatelia, susedia	<ul style="list-style-type: none"> - Širšia rodina - Medziľudské vzťahy - Priateľstvo - Pomoc a podpora 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie vymenovať členov svojej širšej rodiny - Na príkladoch uvedie ako fungujú vzťahy v širšej rodine, susedské vzťahy - Vie určiť čím sa vzájomne obohacujú a ako si pomáhajú
Generačné problémy v rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Viacgeneračné rodiny - Problémy spolunažívania vo viacgeneračných rodinách 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie vysvetliť pojem viacgeneračnej rodiny - Zdôvodní potrebu vzájomnej starostlivosti rodičov, detí, starých rodičov - V každodennom živote chápe a pomáha starým rodičom
Dokumenty a Zákon o rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Dohovor o právach dieťaťa - Zákon o rodine 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie pracovať s dokumentom a zákonom - Pozná svoje práva a povinnosti zo zákona - Osobne sa angažuje proti porušovaniu práv detí - Vie, že vzťahy v rodine upravuje Zákon o rodine
<p>Tematicky celok: Moja škola Obsah</p>		
Trieda ako sociálna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Princípy fungovania triedneho kolektívu - Postavenie jednotlivcov v skupine a ich vzťahy - Sociálne roly - Socializácia 	<ul style="list-style-type: none"> - Vysvetlí príčiny pozícií jednotlivých žiakov (aj seba) v triednom kolektíve - Vie vymenovať základné roly žiakov v triede a zaradiť žiakov do nich - Vie vysvetliť, čo je socializácia a prečo je pre jednotlivca dôležitá - Objasní podstatu problémov vo vzťahu
Individualizmus – osobnosti v našej triede	<ul style="list-style-type: none"> - Osobnosť: pozitívna, negatívna - Vodca, vodcovský typ (charakteristické znaky) - Súperenie, súťaživosť 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie rozlíšiť negatívne a pozitívne osobnosti triedy - Objasní význam pozitívnych vzorov (pozitívnych vodcov osobnosti) pre život triedy - Odhalí manipuláciu zo strany spolužiaka a odolá jej - Uvedie príklady súťaživosti v pozitívnom aj v negatívnom zmysle

Kolektivismus – spolupráca v našej triede	<ul style="list-style-type: none"> - Pravidlá spolupráce – Kompromis - Riešenie konfliktov 	<ul style="list-style-type: none"> - Pozná a riadi sa pravidlami spolupráce pri činnostiach triedneho kolektívu - Je ochotný robiť kompromisy - Pozná základné spôsoby riešenia konfliktov a uplatňuje ich v živote triedy
Sebahodnotenie a hodnotenie žiakov triedy	<ul style="list-style-type: none"> - Rovnosť - Rovnakosť - Predsudok - Sebapoznanie, sebahodnotenie - Poznanie a hodnotenie iných 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie rozlíšiť pojmy rovnosť a rovnakosť - Chápe pojem predsudok, na príkladoch uvedie, čo môžu predsudky spôsobiť - Pozná svoje pozitíva a negatíva - Vie určiť pozitíva aj negatíva spolužiakov bez urážania
Komunikácia v triede	<ul style="list-style-type: none"> - Vzájomné pôsobenie členov kolektívu - Družní spolužiaci - Žiaci s problémami pri nadväzovaní sociálnych vzťahov 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozozná odlišnosti jednotlivcov v procese vytvárania sociálnych vzťahov - Je ochotný pomôcť spolužiakom s problémami pri nadväzovaní kontaktov, pri socializácii
Práva a povinnosti žiakov v triede – triedna samospráva	<ul style="list-style-type: none"> - Dokument: práva a povinnosti žiakov v konkrétnej triede - Vytvorenie a činnosť triednej samosprávy 	<ul style="list-style-type: none"> - Zúčastní sa na tvorbe práv a povinností žiakov triedy (aktívna spolupráca) - Využije možnosť ovplyvniť život vo svojej triede - Rozvíja zodpovednosť za seba a iných
Práva a povinnosti žiakov v škole – školská samospráva	<ul style="list-style-type: none"> - Dokument: práva a povinnosti žiakov na ZŠ - Vytvorenie a činnosť žiackeho parlamentu (školskej žiackej samosprávy) 	<ul style="list-style-type: none"> - Pozná svoje práva a povinnosti v škole - Vie, kto ho zastupuje v školskom parlamente a ako obhajuje jeho práva
Mimovyučovacia a mimoškolská činnosť	<ul style="list-style-type: none"> - Mimovyučovacie aktivity v škole - Záujmové útvary v škole - Aktívne využívanie voľného času (mimoškolská činnosť) 	<ul style="list-style-type: none"> - Zapája sa do mimoškolských aktivít - Pozná, ktoré záujmové útvary pracujú v škole a začlení sa do niektorého z nich - Uvedie možnosti mimoškolského využívania voľného času
Naša škola	<ul style="list-style-type: none"> - História, úspechy žiakov - Bývalí pedagógovia - Osobnosti školy - Symbolika školy (logo, hymna) 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie uviesť úspechy osobností pedagógov a históriu svojej školy - Pozná jej symboliku - Rozvíja pocit hrdosti, spolupatričnosti, posilňuje snahu reprezentovať školu

Naša pani učiteľka	<ul style="list-style-type: none"> - Osobnosť učiteľa - Pracovné štýly učiteľa 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie uviesť základné typy osobnosti učiteľa - Pozná základné pracovné štýly učiteľa - Rozvíja kritické myslenie, schopnosť vyjadriť svoj názor bez urážania
Čím by som chcel byť	<ul style="list-style-type: none"> - Povolanie - Zamestnanie - Rodinné tradície v povolaniach 	<ul style="list-style-type: none"> - Vysvetlí na príkladoch pojmy povolanie, zamestnanie - Uvedomí si svoj záujem o isté povolanie a vplyv rodiny na svoju budúcu pracovnú orientáciu
Vzdelávanie ako hodnota	<ul style="list-style-type: none"> - Systém hodnôt - Hodnoty detí školského veku - Vzdelanie v systéme hodnôt detí školského veku 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie uviesť najdôležitejšie hodnoty vo svojom živote - Vysvetlí, prečo má vzdelanie práve také miesto v jeho 70 hodnotovom systéme - Toleruje hodnoty spolužiakov
Celoživotné vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> - Celoživotné vzdelávanie 	<ul style="list-style-type: none"> - Chápe pojem a prijíma myšlienku celoživotného vzdelávania ako predpokladu pre svoje budúce uplatnenie sa v práci
Školský systém u nás	<ul style="list-style-type: none"> - Typy a stupne škôl - Školské zariadenia 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozlišuje typy stredných škôl - Vie vymenovať niektoré školské zariadenia - Pozná možnosti ďalšieho vzdelávania u nás
Školský systém v Európe	<ul style="list-style-type: none"> - Typy a stupne škôl vo vybraných štátoch EÚ (kritériá výberu: Projekt Comenius) - Povinná školská dochádzka 	<ul style="list-style-type: none"> - Porovná typy a stupne škôl u nás a v niektorých štátoch EÚ - Rozlišuje dĺžku trvania povinnej školskej dochádzky u nás a v štátoch EÚ
Život žiaka základnej školy u nás – v zahraničí, v meste – na dedine	<ul style="list-style-type: none"> - Režim dňa - Výchova, vyučovanie - Voľnočasové aktivity 	<ul style="list-style-type: none"> - Porovnáva život žiaka SR – zahraničie, mesto – dedina - Hľadá podobnosti a odlišnosti - Rozvíja kritické myslenie, vyjadruje svoj názor a zdôvodňuje ho
Škola budúcnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Spôsoby učenia a vyučovania v budúcnosti - Postavenie žiaka a učiteľa v budúcnosti - Obsah vzdelávania v budúcnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozvíja tvorivosť, fantáziu - Prejaví aj zmysel pre realitu - Vie vyjadriť a obhájiť svoju predstavu

**Školský vzdelávací program pre SJL
nižšie sekundárne vzdelávanie
ISCED 2**

5. ročník

PREDMET:

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

VZDELÁVACIA OBLASŤ:

JAZYK A KOMUNIKÁCIA

1. Charakteristika predmetu

Učebný predmet **slovenský jazyk a literatúra** ako súčasť vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je zameraný na rozvoj komunikačných schopností žiakov v materinskom jazyku, osvojenie si správneho pravopisu a gramatiky v ústnej i písomnej podobe a získanie čitateľských zručností.

Dobré zvládnutie jazykového a slohového učiva a najmä komunikatívnych kompetencií vytvára predpoklad na rozvinutie schopnosti úspešne sa uplatniť v ďalšom živote.

Vyučovanie literárnej výchovy smeruje k nadobudnutiu vzťahu k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu pozitívneho vzťahu žiakov k literatúre a k ďalším druhom umenia.

Vyučovací predmet pozostáva z 3 kompatibilných zložiek: jazyk, sloh a literatúra. Obsah učiva SJ a slohu je v jednotlivých ročníkoch usporiadaný do tematických celkov:

- I. **Opakovanie učiva**
- II. **Zvuková rovina jazyka a pravopis**
- III. **Významová/lexikálna rovina**
- IV. **Tvarová/morfologická rovina jazyka**
- V. **Syntaktická/skladobná rovina**
- VI. **Sloh**

2. Ciele predmetu

V jazykovej časti oblasti Jazyk a komunikácia sú určujúcimi ciele rozvíjania komunikačných spôsobilostí žiakov, aby získali kvalitnú jazykovú kompetenciu.

Súčasťou predmetu je aj zložka sloh, ktorá je zameraná najmä na vlastnú tvorbu jazykových prejavov. Spoločným cieľom oboch zložiek je viesť žiakov k zvyšovaniu jazykovej kultúry, ich verbálnych ústnych i písomných jazykových prejavov.

Najväčší akcent sa kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať a pod.

V literárnej výchove smerujeme k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem (receptiu) umeleckého textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Najdôležitejším prvkom v tejto koncepcii literárnej výchovy je sústredenie dôrazu na čítanie ako všestranné osvojovanie umeleckého textu. Cieľom sa stáva rozvoj čitateľských schopností, prostredníctvom ktorých žiak dokáže lepšie porozumieť obsah čítaného textu.

3. Kľúčové kompetencie predmetu

Čítanie:

- zamerať svoje čítanie podľa potreby
- pochopiť význam textu
- pochopiť formálnu stránku textu
- odlíšiť vetu a text
- pochopiť zmysel umeleckého a vecného textu vzhľadom na využitie
- pochopiť význam lexikálnych jednotiek

Písanie

- vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum
- organizovať text z hľadiska kompozície
- zosúladiť štylistickú úroveň s cieľom písania a čitateľmi
- štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia
- používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov, napr. humorný príbeh a materiál z iných médií
- transformovať texty z jedného žánru do druhého
- opakované čítanie a oprava konceptu textu so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis
- revidovať a editovať koncept s využitím spätnej väzby od učiteľa a spolužiakov
- rešpektovať jazykové pravidlá

Hovorenie

- vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum
- organizovať a rozvíjať svoje myšlienky v súlade s komunikačnou situáciou
- používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov, napr. humorný príbeh a materiál z iných médií
- používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku
- štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia v texte
- rešpektovať jazykové pravidlá
- využívať pri komunikácii jazykové a mimojazykové prostriedky

4. Stratégia vyučovania

Na vyučovacích hodinách slovenského jazyka a literatúry sa budú uplatňovať rôzne metódy, postupy a formy práce: skupinové vyučovanie, práca s IKT, príprava a prezentácia projektov, problémové vyučovanie, literárne exkurzie, návšteva knižnice, besedy...

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem sa bude prihliadať na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód tiež bude závisieť od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

5. Hodnotenie

Žiaci budú hodnotení v zmysle metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu žiaka schválených MŠ SR.

Kritériá hodnotenia budú zisťovať, či žiak vzdelávací výstup – výkonový štandard zvládol, alebo nie (dôležitý je aj stupeň ovládania danej kompetencie). Východiskom bude 5 pilierov (stupňov) hodnotenia:

1. reprodukovať – identicky
2. reprodukovať s porozumením
3. aplikovať
4. produkovať s pomocou
5. produkovať samostatne

Žiaci budú vedení aj k samohodnoteniu vlastného výkonu.

Pri verbálnej forme sa zisťuje a hodnotí najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.

Písomnou formou sa kontroluje a hodnotí osvojenie základných poznatkov prostredníctvom testov a previerok.

Stupnica hodnotenia testov a previerok:

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 30%	4
29 – 0%	5

Pri praktických aktivitách udeľujeme slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka.

V každom ročníku píše žiaci 4 kontrolné diktáty (KD).

Stupnica hodnotenia kontrolných diktátov:

0 – 1	1
2 – 3	2
4 – 7	3
8 – 10	4
11 – viac	5

Hodnotenie školských slohových písomných prác vychádza z kritérií uvedených na www.statpedu.sk (s. 66 – 69), ako aj z publikácie A. Húskovej: *Kritériá hodnotenia slohových prác (2014)*.

Pri hodnotení sa berú do úvahy 3 zložky:

1. Vonkajšia forma: 4 body
2. Vnútoraná forma: 20 bodov
3. Celkový dojem: 4 body

Stupnica hodnotenia písomných prác:

28 – 26	1
25 – 21	2
20 – 14	3
13 – 9	4
8 – 0	5

6. Prierezové témy – ich ciele

Osobnostný a sociálny rozvoj

- analyzovať kladné vlastnosti slov. hrdinov v modelových situáciách / odvaha, láska k národu, sebazaprenie.../
- využitie rozprávkových textov /dobro a zlo/
- učiť zodpovednosti za konanie, vytvárať modelové situácie na správne reakcie na šikanovanie, ponúknutú drogu...
- pestovanie mravného vedomia mladého jedinca so všetkými kladnými atribútmi poctivého charakteru
- pravidlá správnej komunikácie

Multikultúrna výchova

- spisovný jazyk a nárečia
- rozvoj poznania inonárodných kultúr a akceptáciu reči iného národa
- slohové témy so zameraním na vlastenectvo, lásku k rodnej reči, toleranciu k spolužiakom, akceptáciu iných rás, kultúr, národností
- spoznávanie kultúry nášho národa, jeho múdrosti
- akceptovanie iných kultúr a mentality, toleranciu vo vzťahu k rasovej, národnej i kultúrnej odlišnosti

Environmentálna výchova

- rozprávanie zážitkov, opis obrázkov prírody
- učiť zodpovednosti za životné prostredie a prírodu okolo nás
- zdravý postoj k životnému prostrediu
- schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi
- poskytovať vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú nevyhnutné pre každodenné konanie a postoje človeka k životnému prostrediu
- vedieť hodnotiť objektivitu a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská

Mediálna výchova

- viesť k vnímaniu vyjadrovania profesionálov, pracovníkov s rečou - hlásateľov, hercov, moderátorov...
- cez prístupné prostriedky poznať pôvodnú slovenskú tvorbu s odkazom národného vývinu a hrdosti
- naučiť selektovať ponuky médií, odmietnuť nekvalitné a zdravý duševný vývin ohrozujúce programy
- schopnosť využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky
- vedieť tvoriť mediálne produkty
- **konkrétny projekt:** návšteva miestneho TV štúdia s možnosťou vystúpiť s vlastným príspevkom

Tvorba projektu a prezentačných zručností

- prezentovať práce písomne i ústne
- žiaci sami tvoria projekt s ľubovoľným výberom témy

- vedieť hľadať problémy, pomenovať ich a riešiť
- nadviazať kontakt
- zostaviť písomnosti
- vyjadriť vlastný názor

Ochrana života a zdravia

- vážiť si zdravie i svoj život i život svojich rovesníkov
- rozvinúť v žiakoch vedomie, že život mám len jeden a zdravie tiež, tak si ich treba pestovať

5. ročník

(5 hodín týždenne, 165 hodín ročne)

JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Zvuková rovina jazyka a pravopis
2. Významová (lexikálna) rovina
3. Tvarová (morfologická) rovina
4. Syntaktická (skladobná) rovina

Úvodná hodina

Organizačné pokyny, oboznámenie sa s obsahom učiva 5. ročníka

1. Zvuková rovina jazyka a pravopis

Obsahový štandard

Opakovanie z nižších ročníkov

Interpunkčné znamienka, spojovník, pomlčka

Druhy viet podľa zámeru – správna intonácia viet a pravopis

Melódia viet, slovosled, práca s textom

Spodobovanie spoluhlások – príčiny spodobovania, spoluhlásky podľa znelosti, splývavá výslovnosť, nácvik správneho čítania

Prestávka, sila hlasu, doraz – prozodické vlastnosti reči

Pravidlo o rytmickej krátení

Výkonový štandard

- utvrdiť vedomosti z nižších ročníkov (abeceda, písmená, hlásky, slabiky slov – delenie, základné interpunkčné znamienka, písmeno ä, vybrané slová)
- tvoriť druhy viet podľa komunikačného zámeru, písať interpunkčné znamienka na konci viet, správne intonovať druhy viet
- naučiť sa pracovať s hlasom
- vedieť správne čítať a vysvetliť princíp spodobovania
- poznať pravidlo o rytmickej krátení a dokázať ho prakticky používať
- upevňovanie pravopisu.

2. Významová/ lexikálna rovina

Obsahový štandard

Slovná zásoba – praktická aplikácia osvojených lexikálnych jednotiek, poučenie o slovnej zásobe

Synonymá, antonymá – výcvik v tvorbe slovných párov zo slov s opačným významom, s podobným významom, čitateľská gramotnosť, základná charakteristika, rozoznávanie v texte, práca s pravopisným a synonymickým slovníkom

Predpony, odvodené slová

Jednovýznamové a viacvýznamové slová

Prirovnania a porekadlá, príslovia a pranostiky, ustálené slovné spojenia

Práca s frazeologickým slovníkom

Slovná zásoba, spisovné a nespisovné slová, nárečia

Výkonový štandard

- aktívne používať približne 350 lexikálnych jednotiek vrátane rečovej etikety a neúplných vetných konštrukcií, usporiadať slová podľa významových okruhov
- zostaviť slovné páry zo slov opačného významu, tvoriť vety na slová opačného významu, rozvoj slovnej zásoby
- využívať synonymá a antonymá vo vlastnom prejave
- využívať odvodené slová z 1 slovotvorného základu, vedieť tvoriť slová pomocou predpôň
- vysvetliť významov slov – rozvíjanie slovnej zásoby
- vedieť vysvetliť a využívať ustálené slovné spojenia, príslovia, porekadlá a pranostiky
- rozvoj praktických zručností žiakov s využitím slovníkov (pravopisný, synonymický, frazeologický)
- vedieť rozlíšiť a využívať spisovný jazyk a nárečia v hovorenom a písomnom prejave
- transformovať text v nárečí do spisovnej podoby

3. Tvarová (morfologická) rovina

Obsahový štandard

Opakovanie z nižších ročníkov

Zámená – osobné a prívlastňovacie zámená

Číslovky – základné a radové číslovky

Podstatné mená – gramatické kategórie rod, číslo, pád skloňovanie, vzory, využitie podstatných mien vo vlastnom jaz. útvare

Podstatné mená mužského rodu – životné (chlap, hrdina)

Podstatné mená mužského rodu – neživotné (dub, stroj)

Podstatné mená ženského rodu – žena, ulica, dľaň, kosť

Podstatné mená stredného rodu – mesto, srdce, vysvedčenie, dievča

Prídavné mená – akostné, stupňovanie prídavných mien, vzor pekný, cudzí

Charakteristika slovies, výskyt v texte

Časovanie slovesa byť vo všetkých časoch

Tykanie a vykanie, časovanie slovies, tvorenie a používanie správnych tvarov slovies podľa osoby, čísla a času

Výkonový štandard

- utvrdenie vedomostí z nižších ročníkov (slovné druhy, skloňovanie, pády, pádové otázky, základné gramatické kategórie)
- poznať funkciu zámen a čísloviek v texte
- delenie zámen a čísloviek
- vedieť skloňovať podstatné mená mužského, ženského a stredného rodu podľa vzorov
- vedieť rozlíšiť kategóriu životnosti
- aktívne využívať poznatky o skloňovacích vzoroch podstatných mien pri pravopise
- vedieť určiť akostné prídavné mená
- správne používať prípony prídavných mien podľa vzoru pekný, cudzí, skloňovanie podľa vzoru pekný, cudzí
- aplikovať získané poznatky o pravopise prídavných mien v písomnom prejave
- formálne rozoznanie slovies v texte, pravopis
- tvoriť správne tvary slovies v prítomnom, minulom a budúcom čase
- vedieť časovať sloveso byť vo všetkých časoch
- správne používať tykanie a vykanie v ústnom i písomnom prejave

4. Syntaktická (skladobná) rovina

Obsahový štandard

Opakovanie – druhy viet, jednoduchá veta

Vety podľa obsahu – oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie, zvolacie
Slovosled

Výkonový štandard

- tvoriť druhy viet podľa komunikačného zámeru
- písať interpunkčné znamienka na konci viet
- správne intonovať druhy viet
- určiť vo vete správny slovosled

Záverečné opakovanie

- záverečný prehľad a utvrdenie získaných vedomostí podľa výkonového štandardu

Počet kontrolných diktátov: 4

Zameranie:

- opakovanie zo 4. ročníka
- podstatné mená
- prídavné mená
- slovesá

Rozsah: 50 – 60 plnovýznamových slov

KOMUNIKÁCIA A SLOH

(1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

1. Komunikácia

2. Sloh

Úvodná hodina

Organizačné pokyny, oboznámenie sa s obsahom učiva 5. ročníka

1. Komunikácia

Obsahový štandard

Opakovanie pravidiel komunikácie z nižších ročníkov (privítanie, rozlúčenie, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, vyjadrenie súhlasu/ nesúhlasu, tvorba otázok)

Komunikácia, zoznamujeme sa

Zhovárame sa a rozprávame zážitky

Zhovárame sa na diaľku, telefón, SMS

Rozprávanie príbehu a zážitku z prázdnin (zážitkovo) – dejové prejavy, tvorba súvislých ústnych prejavov

Názor, argument, diskusia – pravidlá diskusie

Interview – riadený rozhovor

Pozdrav, pohľadnica, adresa

Forma a obsah súkromného listu

Informácie v našom živote – SMS, e-mail

Správa

Funkcia, obsah, forma oznámenia

Pozvánka, vizitka

Priestorové vyjadrenie myšlienok, plagát

Čítanie a zhotovenie inzerátov

Funkcie reklamy, obsah a forma reklamy, grafické úpravy

Výkonový štandard

- upevniť a preopakovať pravidlá jednotlivých komunikačných situácií
- pozdraviť a osloviť niekoho, predstaviť sa, predstaviť inú osobu a reagovať na predstavenie
- začať, rozvíjať a ukončiť rozhovor v bežných sociálnych situáciách
- rozvíjanie slovnej zásoby, hl. zásady spoločenskej komunikácie
- tvoriť súvislé ústne prejavy
- v rozhovoroch vyjadriť vlastné myšlienky, postoje, názory a city, vysvetliť resp. zdôvodniť svoje názory a stanovisko, presvedčiť partnera
- vytvoriť interview
- napísať pozdrav, blahoželanie z príležitosti rozličných sviatkov
- napísať list kamarátovi
- zostavovať SMS a e-maily, práca pri počítači
- napísať správu o udalosti v škole
- napísať oznámenie na nástenu
- zhotoviť pozvánku, vlastnú vizitku
- vytvoriť pútavý plagát
- napísať inzerát, zhotoviť reklamu

2. Sloh

Obsahový štandard

Vecný a umelecký text

Práca s textom – konspekt, poznámky, kľúčové slová

Opis – tvorba písomných a ústnych prejavov (obrázku, predmetu, osoby)

Téma a hlavná myšlienka

Jednoduché rozprávanie – nadpis, osnova, časová postupnosť v rozprávaní (úvod, jadro, záver)

Reprodukcia textu

Rozprávanie s prvkami opisu

Opis pracovnej činnosti

Školská slohová práca – príprava (koncept)

Výkonový štandard

- určiť hlavné znaky a rozdiely vecného a umeleckého textu
- rozlíšiť dôležité a menej dôležité informácie v texte
- utvoriť opis podľa vlastného výberu
- rozčleniť text na úvod, jadro a záver
- reprodukovať obsah textov, obrázkov
- spoločne zostaviť osnovu prejavu, rozvíjať jednotlivé body osnovy, podľa dejovej osnovy súvisle porozprávať krátky príbeh zo svojho života
- dodržať časovú postupnosť v rozprávaní
- utvoriť slohový útvar – rozprávanie s prvkami opisu
- utvoriť opis pracovnej činnosti
- pripraviť sa na školskú slohovou prácu – tvoriť koncept
- napísať školskú slohovou prácu so zameraním: rozprávanie s prvkami opisu

Záverečná hodina

- zhodnotenie práce podľa výkonového štandardu

Kontrolná slohová práca: 1

- rozprávanie s prvkami opisu

LITERATÚRA

(2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

1. Úvod do literatúry 5. ročníka

2. Poézia

3. Próza

4. Náučná literatúra

Úvodná hodina

organizačné pokyny, oboznámenie sa s obsahom učiva v 5. ročníku

1. Úvod do literatúry 5. ročníka

Obsahový štandard

Predmet literatúra na druhom stupni ZŠ

Literatúra pre deti

Pozvánka do knižnice, dobrý čitateľ

Rozlíšenie prózy a poézie

Verš, strofa, rým, rytmus, personifikácia, prirovnanie

Výkonový štandard

- oboznámiť sa s predmetom literatúra
- oboznámiť sa s literatúrou určenou detskému čitateľovi
- rozlíšiť prózu a poéziu
- ovládať pojmy: autor, spisovateľ, čitateľ, divák, text, ilustrácia, kniha, knižnica, časopis, noviny, rozhlas, televízia, film
- zvládnuť správnu techniku čítania
- vysvetliť pojem verš, strofa, rým, rytmus v súvislosti s viazanou umeleckou rečou
- vyhľadať verš, strofu v básni
- určiť slová v básni, ktoré sa rýmujú
- vysvetliť pojem personifikácia, prirovnanie a vyhľadať ich v texte

2. Poézia

Obsahový štandard

Báseň ako literárny žáner

Poézia nonsensu, slovné hračky, čerpanie z ľudovej slovesnosti / riekanky/.

Slovenskí autori nonsensu

Prednes básne, správna artikulácia, spisovná výslovnosť

Ľudová pieseň ako prejav duchovného života každého národa, prepojenie poézie s hudbou.

Veršovaná rozprávka – základné znaky poézie vo veršovanej alebo prebásnenej podobe rozprávky (verš, strofa, rým, rytmus)

Zdrobnenina ako štylistický prostriedok

Rytmus ako metrická vlastnosť, rytmická zviazanosť reči na princípe striedania prízvučných a neprízvučných slabík.

Refrén

Zľudovená pieseň

Výkonový štandard

- vysvetliť pojem nonsens, jeho pôvod, výskyt nonsensu (nezmysel) v pôvodnej slovenskej umeleckej tvorbe.
- naučiť sa jednu z básní nonsensu recitovať spamäti
- definovať ľudovú pieseň ako žáner patriaci k poézii
- rozlíšiť druhy ľudových piesní na základe ich obsahu
- vysvetliť pojem koleda
- vysvetliť pojem rytmus
- nájsť refrén v piesni
- nájsť v ľudových piesňach prirovnania, zdobeniny
- určiť základný rozdiel medzi ľudovou a zľudovenou piesňou.
- poznať znaky veršovanej rozprávky

3. Próza

Obsahový štandard

Rozprávka – ľudová rozprávka ako prozaický žáner ľudovej slovesnosti

Hlavné znaky rozprávky, delenie rozprávok

Hlavná a vedľajšie postavy, dialóg

Zberatelia ľudových rozprávok – slovenskí i inonárodní

Odsek, nadpis, kapitola, téma, hlavná myšlienka

Kratšie formy ľudovej slovesnosti – príslovia, porekadlá, pranostiky, hádanky, vyčítanky

Dejová osnova, reprodukcia textu

Autorská rozprávka

Moderná rozprávka

Divadelná hra ako prozaické dielo

Bábková hra, bábkoherec, animácia, maňuškové divadlo, javajkové divadlo, marionetové divadlo

Inscenácia

Tvorcovia divadelnej hry

Filmová rozprávka, televízna rozprávka, scenár, režisér, herec, zvukové efekty, ich podiel na vzniku jednotlivých dramatických žánrov

Povešť ako prozaický útvar – delenie povestí (ľudová, autorská)

Štylistická a kompozičná stránka povesti

Legenda ako prozaický útvar

Komiks – literárny žáner

Výkonový štandard

- vyhľadať v texte hlavné znaky rozprávky
- charakterizovať ľudovú rozprávku ako súčasť ľudovej slovesnosti
- poznať znaky ľudovej rozprávky, delenie, zberateľov, názvy rozprávok
- poznať hlavnú postavu a vedľajšie postavy, vysvetliť pojem dialóg
- rozlíšiť tému a hlavnú myšlienku, poznať význam menších častí prozaického diela
- poznať kratšie formy ľudovej slovesnosti
- vysvetliť rozdiel medzi autorskou a ľudovou rozprávkou
- poznať najznámejšieho svetového autora rozprávok
- vedieť určiť spoločné a odlišné znaky veršovanej a prozaickej rozprávky
- vysvetliť pojem moderná rozprávka
- poznať autorov slovenskej modernej rozprávky

- charakterizovať divadelnú hru
- vysvetliť pojmy viažuce sa k bábkovej hre
- poznať filmovú a televíznu rozprávku
- zdramatizovať literárny text v podobe jednoduchého scenára
- vysvetliť rozdiel medzi prozaickým textom a jeho zdramatizovanou podobou
- vysvetliť rozdiely medzi povest'ou a rozprávkou
- priradiť povesti k jednotlivým druhom
- rozlíšiť ľudové a autorské povesti
- vysvetliť termín legenda
- odlíšiť legendu od rozprávky a od povesti
- rozlíšiť legendy podľa pôvodu
- vysvetliť komiks ako žáner s epickým dejom
- vysvetliť pôvod komiksu
- vytvoriť komiks

4. Náučná literatúra

Obsahový štandard

Odborná literatúra, odlišnosť od umeleckého textu

Využívanie odbornej terminológie

Náučný slovník, heslo, usporiadanie hesiel

Encyklopédia na internete

Výkonový štandard

- vysvetliť pojem náučná (odborná) literatúra, encyklopédia
- vysvetliť, ako sú zoradené informácie v encyklopédii
- vymenovať druhy encyklopédií podľa obsahu
- vyhľadať informácie podľa hesiel
- vybrať vhodné informácie z najväčšej encyklopédie na svete – na internete Wikipedia – pri riešení konkrétnej úlohy

Záverečná hodina

- upevnenie a overenie vedomostí podľa výkonového štandardu

Učebné zdroje

Slovenský jazyk pre 5. ročník základných škôl

Literatúra pre 5. ročník základných škôl

Slovníky

Pracovné listy

Odborná literatúra, internet, CD, DVD

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

Škola	Základná škola, Školská 1, Ľubica
Stupeň vzdelania	ISCED 2 nižšie stredné vzdelávanie
Vzdelávacia oblasť	Človek a svet práce
Názov predmetu/skratka predmetu	Technika / THD
Ročník	piaty
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne/33 hodín ročne
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k poznaniu trhu práce, vytváraniu životnej i profesijnej orientácie žiakov. Koncepcia predmetu vychádza z konkrétnych životných situácií, v ktorých človek prichádza do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách a širších súvislostiach a prostredníctvom technických vymožeností chráni svet a kultúrne pamiatky.

Predmet musí byť založený predovšetkým na praktickej činnosti. Jeho náplň sa cielene zameriava na zručnosti a návyky pre uplatnenie žiakov v ďalšom živote a spoločnosti. Je založený na tvorivej myšlienkovvej spolupráci a spolupráci žiakov.

Náplň učebného predmetu je určená všetkým žiakom bez rozdielu pohlavia. Žiaci sa učia pracovať s rôznymi materiálmi a pomôckami a osvojujú si základné pracovné zručnosti a návyky, rozvíjajú tvorivé technické myslenie. Pri navrhovaní výrobkov v oblasti dizajnu a pracovných postupov spájajú praktické zručnosti s tvorivým myslením. Základné vzdelávanie obohacuje o dôležitú zložku tým, že kladie základy z oblasti techniky, ktoré sú nevyhnutné pre ďalšie štúdium a uplatnenie človeka v reálnom živote. Žiaci sa učia plánovať, organizovať a hodnotiť pracovnú činnosť samostatne i v skupine. Sú vedení k dodržiavaniu zásad bezpečnosti a hygieny pri práci. V závislosti na veku žiakov sa postupne buduje systém, ktorý žiakom poskytuje dôležité informácie z pracovnej oblasti a pomáha im pri zodpovednom rozhodovaní o ďalšom profesijnom zameraní i rozhodovaní v živote.

CIELE

Cieľom predmetu technika je osvojenie si návykov pracovať bezpečne a schopnosť analyzovať možné riziká pri práci s rôznymi materiálmi a nástrojmi.

V tomto predmete sa majú žiaci naučiť i základom hospodársky a komerčných zručností, ako sú napr. plánovanie času, spotreby a nákladov, rozpočtovanie a elementárne účtovníctvo. Cieľom je pripraviť žiakov na život a na to, aby sa v budúcnosti dokázali uplatniť na trhu práce.

Žiaci

- ✓ rozlíšia a bezpečne použijú prírodné a technické materiály, nástroje, náradie a zariadenia,
- ✓ si osvoja dodržiavanie stanovených pravidiel a adaptujú sa na zmenené alebo nové úlohy a pracovné podmienky,
- ✓ experimentujú s nápadmi, materiálmi, technológiami a technikami,
- ✓ si vytvoria vhodné návyky pre rodinný život,
- ✓ pociťujú zodpovednosť za svoje zdravie, ľudské vzťahy a financie ako aj za pohodlie a bezpečnosť v ich bezprostrednom okolí,
- ✓ cítia zodpovednosť za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce,
- ✓ si osvoja základné pracovné zručnosti a návyky z rôznych pracovných oblastí, organizujú a plánujú prácu a používajú vhodné nástroje, náradie a pomôcky pri práci i v bežnom živote,
- ✓ vytrvalo a sústavne plnia základné úlohy, uplatňujú tvorivosť a vlastné nápady pri pracovnej činnosti a pri vynakladaní úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku,
- ✓ si vytvoria nový postoj a hodnoty vo vzťahu k práci človeka a životnému prostrediu,
- ✓ chápu prácu a pracovné činnosti ako príležitosti na sebarealizáciu, sebaaktualizáciu a na rozvíjanie podnikateľského myslenia,
- ✓ sa orientujú v rôznych odboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej i duševnej práce, osvoja si potrebné poznatky a zručnosti významné na možnosti uplatnenia, na voľbu vlastného profesijného zamerania a na ďalšiu profesijnú a životnú orientáciu.

VÝCHOVNÉ A VZDELÁVACIE STRATÉGIE

Výchovné a vzdelávacie stratégie predmetu smerujú k rozvíjaniu kľúčových kompetencií a vychádzajú z potreby viesť žiakov k:

- ✓ pozitívnemu vzťahu k práci a zodpovednosti za kvalitu svojich i spoločenských výsledkov práce,
- ✓ osvojeniu základných pracovných zručností a návykov v rôznych pracovných oblastiach, k organizácii a plánovaniu práce a k používaniu vhodných nástrojov, náradia a pomôcok pri práci i v bežnom živote,
- ✓ vytrvalosti a sústavnosti pri plnení zásadných úloh, k uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov pri pracovnej činnosti a k vynakladaniu úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku,
- ✓ autentickému a objektívnemu poznávaniu sveta, k potrebnej sebadôvere, k novému postoju a hodnotám vo vzťahu k práci človeka, technike a životnému prostrediu,
- ✓ chápaniu práce a pracovnej činnosti ako príležitosti k sebarealizácii, seba vzdelávaniu a k rozvíjaniu podnikateľského myslenia,
- ✓ orientácii v rôznych odboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej a duševnej práce a osvojeniu potrebných poznatkov a zručností významných pre možnosť uplatnenia sa, pre voľbu vlastného profesijného zamerania a pre ďalšiu životnú a profesijnú orientáciu,

- ✓ k rešpektovaniu environmentálnych hodnôt a chápaniu recyklácie materiálov a produktov.

KOMPETENCIE ŽIAKA

Všeobecné (univerzálne) kompetencie:

1. schopnosť riešiť problém, schopnosť uplatňovať tvorivé nápady vo svojej práci,
2. schopnosť preberať zodpovednosť, schopnosť byť samostatným, schopnosť hodnotiť a vyjadrovať vlastný názor,
3. schopnosť sebapoznania a seba hodnotenia v smere vlastnej profesijnej orientácie,
4. schopnosť flexibilne reagovať na zmeny na trhu práce v snahe čo najlepšie sa uplatniť.

Pracovné kompetencie žiaka

- ✓ požíva bezpečné a účinné materiály, nástroje a vybavenie, dodržiava stanovené pravidlá, plní povinnosti a záväzky, adaptuje sa na zmenené alebo nové pracovné podmienky,
- ✓ pristupuje k výsledkom pracovnej činnosti nielen z hľadiska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a spoločenského významu, ale i z hľadiska ochrany svojho zdravia i zdravia druhých, ochrany životného prostredia i ochrany kultúrnych a spoločenských hodnôt,
- ✓ využíva znalosti a skúsenosti získané v jednotlivých vzdelávacích oblastiach v záujme vlastného rozvoja i svojej prípravy na budúcnosť, robí podložené rozhodnutia o ďalšom svojom vzdelávaní a profesionálnom raste,
- ✓ orientuje sa v základných aktivitách ktoré bude potrebovať k uskutočneniu podnikateľského zámeru a k jeho realizácii, chápe podstatu, cieľ a riziko podnikania, rozvíja svoje podnikateľské myslenie.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Vzdelávací štandard učebného predmetu *technika* sa člení na dva tematické okruhy *technika a ekonomika domácnosti*, pričom každý z nich sa ďalej člení na jednotlivé tematické celky. Dôraz sa kladie na tematický okruh *technika*. Škola je povinná odučiť z tematického okruhu *technika* najmenej dve tretiny z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v každom školskom roku a najviac jednu tretinu z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v školskom roku z tematického okruhu *ekonomika domácnosti* podľa svojich materiálno-technických a personálnych podmienok.

TECHNIKA

Človek a technika

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ dodržiavať pravidlá BOZP, hygieny a správania sa,➤ vysvetliť pojem technika v užšom a širšom zmysle slova,➤ uviesť príklady pozitívnych a negatívnych vplyvov techniky na človeka, prírodu a spoločnosť,➤ zdôvodniť na príkladoch potrebu pozitívneho prístupu človeka k tvorbe techniky,➤ vypracovať projekt na tému z ochrany prírody.	<p>školský poriadok, pracovný poriadok v školskej dielni technika,</p> <p>prostredie technické – prírodné – spoločenské, vzťahy medzi nimi,</p>

Človek a výroba v praxi

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ porovnať profesie remeselníkov v minulosti a v súčasnosti,➤ vysvetliť pojem výrobok,➤ opísať proces vzniku jednoduchého výrobku,➤ vyhľadať príklady výrobkov, pracovných nástrojov a pracovného náradia remeselníkov v minulosti a v súčasnosti,➤ vyhodnotiť priebeh tematickej exkurzie z výroby,➤ prezentovať návrh a zhotovenie vlastného jednoduchého výrobku z dostupných prírodných materiálov v danom regióne.	<p>remeslo, remeselník, pracovný nástroj, pracovné náradie, remeslá v minulosti a v súčasnosti</p> <p>výrobok, vznik výrobku: myšlienka – proces výroby – výrobok</p> <p>návrh výrobku človeku spríjemňujúceho život</p>

Úžitkové a darčekové predmety

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ vytvoriť náčrt jednoduchého výrobku, ➤ vybrať technické materiály a nástroje na zhotovenie výrobku,➤ navrhnuť postup práce pri zhotovení výrobku,➤ zhotoviť navrhnutý výrobok,➤ prezentovať výsledky svojej práce.	<p>surovina, materiál, polotovar, darčekový a úžitkový predmet myšlienka, návrh, náčrt, rozmery, náradie a nástroje, postup práce</p> <p>materiál: špajdl'a, vetvička, gaštan, plastelína, kôra, latka, tenký drôt, alobal, kartón a pod.</p> <p>výrobky: náhrdelník; náušnice; náramok; zvieratko; počítadlo; svietnik; kvet; stojan na pero; stojan na „mobil“ a pod.</p>

EKONOMIKA DOMÁCNOSTI

Plánovanie a vedenie domácnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedok na zabezpečenie životných potrieb,➤ uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárneho správania sa vo svojom okolí (domácnosť, škola, obec),➤ zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti,➤ vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny,➤ zhodnotiť dôsledky finančného rozhodnutia,➤ roztriediť výdavky na domácnosť a príjmy v domácnosti,➤ rozlíšiť pravidelné a nepravidelné príjmy,➤ zostaviť rozpočet domácnosti,➤ porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch.	<p>súlad osobných želaní s potrebami človeka</p> <p>vzťah ľudská práca – peniaze</p> <p>príjmy a výdavky, rozpočet domácnosti, ekonomika domácnosti archivácia dôležitých dokumentov (záručné listy, úhrady platieb a pod.)</p>

Príprava jedál a výživa

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none">➤ orientovať sa v základnom vybavení kuchyne,➤ používať základný kuchynský inventár a bezpečne obsluhovať základné spotrebiče.	kuchyňa (základné vybavenie, udržiavanie poriadku a čistoty, bezpečnosť a hygiena prevádzky) potraviny (výber, nákup, skladovanie, skupiny potravín, zásady zostavovania jedálneho lístka)

Pestovateľské práce

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none">➤ vykonávať jednoduché pestovateľské činnosti,➤ zvoliť vhodné pracovné postupy pri pestovaní vybraných rastlín,➤ využívať kvety pre výzdobu,➤ dodržiavať zásady hygieny a bezpečnosti.	základné podmienky pre pestovanie (pôda a jej spracovanie – rýľovanie, hrabanie, úprava hriadok; zvyšovanie úrodnosti – hnojenie, striedanie plodín; výživa rastlín, ochrana rastlín a pôdy) okrasné rastliny (zásady ošetrovania izbových rastlín, rozmnožovanie izbových rastlín stonkovými odrezkami, pestovanie kvetov, kvety v interiéri)

METÓDY A FORMY PRÁCE

V rámci vyučovacích hodín techniky klásť dôraz na praktickú činnosť spojenú s technickým návrhom, čítaním technického výkresu, voľbou materiálu, vytváraním správnych pracovných návykov do jedného integrálneho celku. Žiaci budú zhotovovať vlastné výrobky počnúc myšlienkou, ktorú grafickým spôsobom vyjadria, zvolia vhodný a dostupný materiál, navrhnu technologický postup a výrobok zhotovia. Súčasťou úloh bude navrhnuť cenu výrobku, diskutovať o zložkách, ktoré sa podieľajú na jej tvorbe, hľadať možnosti úspory materiálu, zlepšenia kvality výrobku, či zjednodušenie technologického postupu. V rámci zvyšovania finančnej gramotnosti žiakov, budú žiaci hľadať spôsoby získania finančných zdrojov, efektivity výroby a jej optimalizácie, zvažia riziko podnikania.

Žiaci budú pracovať tímovo v skupinách (väčšinou v dvojiciach). Budú sa využívať aj metódy samostatnej práce. Žiaci sa majú naučiť vzájomne komunikovať v tíme, plánovať, organizovať a deliť prácu, vedieť uplatniť svoj názor pri riešení

technického problému, učiť sa od o statných a niest' zodpovednosť za prácu celého tímu.

Z organizačných foriem využiť vyučovaciu hodinu, ale aj vychádzku a exkurziu, ktorá žiakom umožňuje bezprostredné pozorovanie a poznávanie a prispieva k vytváraniu správnych predstáv a vedomostí.

HODNOTENIE ŽIAKOV

Cieľom hodnotenia je motivovať žiaka k zlepšeniu jeho výkonov. Žiak tak získava spätnú väzbu, do akej miery splnil podmienky očakávaného výkonového štandardu. Hodnotenie v predmete technika sa uskutočňuje priebežne. Výkony žiaka sa klasifikujú. Pritom učiteľ prihliada na systematickosť práce žiaka, jeho individuálne schopnosti, snahu riešiť zodpovedne zadané úlohy.

Obsah vyučovacieho predmetu

5. ročník

1 hodina týždenne / 33 hodín ročne

Vzdelávací obsah je rozdelený do týchto tematických okruhov:

TECHNIKA

1. Človek a technika 5 hodín
2. Človek a výroba v praxi 8 hodín
3. Úžitkové a darčkové predmety 9 hodín

EKONOMIKA DOMÁCNOSTI

4. Plánovanie a vedenie domácnosti 4 hodiny
5. Príprava jedál a výživa 3 hodiny
6. Pestovateľské práce a chovateľstvo 4 hodiny

Tematický celok	Počet hodín	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Človek a technika	5	Školský poriadok, pracovný poriadok v školskej dielni. Technika Technické prostredie – prírodné – spoločenské, vzťahy medzi nimi. Ochrana, príroda, negatívne vplyvy techniky.	Oboznámiť sa pokynmi na ochranu zdravia, dodržiavať pravidlá BOZP, hygieny a správania sa. Žiak vie vysvetliť pojem technika v užšom a širšom zmysle slova. Vie uviesť príklady pozitívnych a negatívnych vplyvov techniky na človeka, prírodu a spoločnosť. Zdôvodniť na príkladoch

		Projekt – ochrana prírody.	potrebu pozitívneho prístupu človeka k tvorbe techniky. Vypracovať projekt na tému z ochrany prírody.
Človek a výroba v praxi	8	Remeslo, remeselník, pracovný nástroj, pracovné náradie, remeslá v minulosti a v súčasnosti. Výrobok, vznik výrobku : myšlienka, proces výroby, výrobok. Návrh výrobku človeku spríjemňujúceho život. Exkurzia vo výrobe.	Porovnať profesie remeselníkov v minulosti a v súčasnosti. Vysvetliť pojem výrobok, opísať proces vzniku jednoduchého výrobku. Vyhľadať príklady výrobkov, pracovných nástrojov a pracovného náradia remeselníkov v minulosti a súčasnosti. Prezentovať návrh a zhotovenie vlastného jednoduchého výrobku z dostupných prírodných materiálov v danom regióne. Vyhodnotiť priebeh tematickej exkurzie z výroby.
Úžitkové a darčkové predmety	9	Surovina, materiál, polotovary, darčkový a úžitkový predmet. Myšlienka, návrh, náčrt, rozmery, náradie, nástroje, postup práce. Materiál: špajdľa, vetvička, gaštan, plastelína, kôrka, latka, tenký drôt, alobal, kartón a pod. Výrobky: náhrdelník, náušnice, náramok, zvieratko, počítadlo, svietnik, kvet, stojan na pero, stojan na mobil a pod.	Žiak vie vytvoriť náčrt jednoduchého výrobku. Vybrať technické materiály a nástroje na zhotovenie výrobku. Vie navrhnuť postup práce pri zhotovení výrobku, zhotoviť navrhnutý výrobok, prezentovať výsledok svojej práce.
Plánovanie a vedenie domácnosti	3	Súlady osobných želaní s potrebami človeka. Vzťah ľudská práca a peniaze. Príjmy a výdavky, rozpočet domácnosti, ekonomika domácnosti.	Žiak vie vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb, uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami. Roztriediť výdavky na domácnosť a príjmy v domácnosti. Vie zostaviť rozpočet

		Archivácia dokumentov (záručné listy, úhrady platieb a pod.)	domácnosti.
Príprava jedál a výživa	4	<p>Kuchyňa - základné vybavenie kuchyne, poriadok, čistota, bezpečnosť a hygiena.</p> <p>Potraviny – výber, nákup, skladovanie, skupiny potravín, zásady zostavovania jedálneho lístka.</p> <p>Príprava jedál – úprava jedál v studenej kuchyni, základné spôsoby tepelnej úpravy, základné postupy pri príprave jedál a nápojov.</p>	<p>Orientovať sa v základnom vybavení kuchyne. Používať základný kuchynský inventár a bezpečne obsluhovať základné spotrebiče.</p> <p>Zostaviť jedálny lístok a zohľadniť finančné náklady. Vytvoriť kalkulačný list a vypočítať cenu jedla.</p> <p>Prípraviť jednoduché jedlá v súlade so zásadami zdravej výživy.</p>
Pestovateľské práce a chovateľstvo	4	<p>Pôda a jej spracovanie.</p> <p>Pracovné postupy pri pestovaní.</p> <p>Okrasné rastliny.</p>	<p>Vykonávať jednoduché pestovateľské činnosti – rýľovanie, hrabanie, úprava hriadok, hnojenie.</p> <p>Zvoliť vhodné postupy pri pestovaní rastlín. Zvoliť podľa druhu pestovateľských činností správne pomôcky, nástroje a náradie a urobiť ich údržbu.</p> <p>Využívať kvety na výzdobu tried. Pestovať okrasné rastliny v interiéri aj exteriéri.</p>

Základná škola, Školská 1, 059 71 Ľubica

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM Z TELESNEJ A ŠPORTOVEJ
VÝCHOVY PRE 5. ROČNÍK ZÁKLADNEJ ŠKOLY**

Vzdelávacia oblasť: Zdravie a pohyb

Názov predmetu: Telesná a športová výchova

Stupeň vzdelávania: Nižšie stredné vzdelávanie

Ročník: piaty

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet telesná a športová výchova poskytuje základné informácie o biologických, fyzických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak si v ňom rozvíja schopnosti a osvojuje vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú súčasťou zdravého životného štýlu nielen počas školskej dochádzky, ale i v dospelosti. Osvojuje si pohybové zručnosti a návyky na efektívne využitie voľného času a zároveň vedomosti o zdravotnom účinku osvojených pohybových zručností a návykov. Dôraz sa kladie na motiváciu k pohybovej a športovej aktivite, vyzdvihnutie osobitostí žiakov a ich individuálnych predpokladov pre vykonávanie daných činností.

Vzdelávací štandard má štyri základné časti: **Zdravie a jeho poruchy, Zdravý životný štýl, Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť a Športové činnosti pohybového režimu**. Tieto časti zohľadňujú pohybovo a zdravotne orientovanú koncepciu telesnej a športovej výchovy. Časť s názvom Športové činnosti pohybového režimu je členená na základné **tematické celky atletika, základy gymnastických športov, športové hry, sezónne pohybové činnosti a povinne voliteľný tematický celok**.

V každom ročníku je povinný aspoň jeden voliteľný TC. Obsah voliteľných TC sa využíva na doplnenie základného učiva a na motiváciu žiakov, na rozvoj ich pohybových schopností so zreteľom na skupinové záujmy, individuálne predpoklady žiakov a podmienky školy.

Základnou organizačnou formou je 45-minútová vyučovacia hodina a zúčastňujú sa jej všetci žiaci zaradení do I. a II. zdravotnej skupiny, prípadne III. zdravotnej skupiny (integrované vyučovanie).

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- vysvetlia účinok pohybovej aktivity na zdravie s jej aplikáciou v dennom režime,
- získajú vedomosti o potrebe pohybu ako prevencie pred civilizačnými ochoreniami,
- získajú informácie o situáciách ohrozujúcich zdravie a poskytnú prvú pomoc na veku primeranej úrovni,
- osvoja si zásady správnej výživy,
- vysvetlia význam využívania telovýchovných a športových činností vo svojom voľnom čase,
- vysvetlia význam aktívneho odpočinku na odstránenie únavy,
- rozvíjajú pohybové schopnosti a diagnostikujú úroveň pohybovej výkonnosti,
- osvoja si techniku a pravidlá rôznych športov a športových disciplín,
- sú motivovaní k vykonávaniu pohybovej aktivity a získajú príjemný zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti a zo športu.

HODNOTENIE PREDMETU

Predmetom hodnotenia sú osvojené vedomosti a kompetencie (spôsobilosti, schopnosti a zručnosti) z oblasti atletiky, športových hier, gymnastiky a pohybových hier. Testovanie všeobecnej pohybovej výkonnosti slúži aj na posúdenie jej aktuálneho stavu v priebehu štúdia. Hodnotenie sa uskutočňuje porovnaním dosiahnutých výkonov s hodnotami uvedenými v tabuľke modifikovanej podľa MORAVCA et al.(1996, 1990).

Prospech žiakov sa klasifikuje nasledovnými stupňami: **1 – výborný, 2 – chválitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 – nedostatočný.**

Pri hodnotení uplatňuje učiteľ voči žiakom primeranú náročnosť pričom zohľadňuje ich individuálne osobitosti a zdravotné oslabenia.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Zdravie a jeho poruchy

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 2.stupňa základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ vysvetliť význam rozcvičenia pred vykonávaním pohybovej činnosti,✓ zostaviť a realizovať rozcvičenie pre každý tematický celok,✓ dodržiavať hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti,✓ aplikovať zásady bezpečnosti, dopomoci a záchranu pri cvičení,✓ poskytnúť prvú pomoc,✓ ohodnotiť správne držanie tela,✓ vysvetliť účinok pohybovej aktivity na ľudský organizmus a na vyskytujúci sa zdravotný problém,	<p>úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností ako prevencia pred zranením</p> <p>cvičenia rozvíjajúce kondičné, kondično-koordinačné, koordinačné schopnosti pre potreby každého tematického celku</p> <p>hygiena úborov</p> <p>dopomoc a záchrana pri cvičení</p> <p>prvá pomoc pri drobných poraneniach, praktické poskytnutie prvej pomoci (umelé dýchanie, masáž srdca, protišokové opatrenia, stabilizovaná poloha, ošetrovanie povrchového poranenia, zlomenín, omrzlín, popálenín)</p> <p>zásady držania tela, správne držanie tela, chybné držanie tela, tonizačný program na správne držanie tela</p> <p>základné poznatky z biológie človeka súvisiace a účinkom pohybovej aktivity na vlastný organizmus, redukcia nadhmotnosti, obezity</p>

Zdravý životný štýl

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>✓ vysvetliť základy racionálnej výživy,</p> <p>✓ charakterizovať a uplatňovať pohybové činnosti podporujúce zdravý životný štýl,</p> <p>✓ charakterizovať nebezpečenstvo závislosti na návykových látkach s negatívnym dopadom na zdravie človeka,</p> <p>✓ uplatňovať rôzne formy pohybovej aktivity v režime dňa,</p>	<p>zásady racionálnej výživy</p> <p>pohybový režim, aktívny odpočinok</p> <p>negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu, nedovolených látok a iných závislostí</p> <p>základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.)</p>

Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
✓ posúdiť a diagnostikovať úroveň svojej pohybovej výkonnosti,	poznatky o rozvoji a diagnostikovaní pohybovej výkonnosti, diagnostika VMV, normy VMV, zdravotne orientovaná zdatnosť
✓ posúdiť a diagnostikovať úroveň telesného rozvoja podľa daných noriem,	poznatky o telesnom vývine a jeho diagnostike
✓ aplikovať prostriedky na rozvoj pohybových schopností,	kondičná príprava, rozvoj základných kondičných a koordinačných schopností, telesné zaťaženie, meranie a vyhodnocovanie údajov o pulzovej frekvencii
✓ každoročne preukázať rast úrovne pohybových schopností,	kondičná gymnastika, všeobecný kondičný program, plyometrický program, základná gymnastika
	rebriny, lavičky, nízka kladinka, švihadlo, tyč, plná lopta, poradové cvičenia
	skok do diaľky z miesta, člnkový beh 10x5 m, výdrž v zhybe, ľah-sed za 30 sek, vytrvalostný člnkový beh

Športové činnosti pohybového režimu

Výkonový štandard	Obsahový štandard
✓ používať odbornú terminológiu telovýchovných a športových činností,	odborná terminológia telovýchovných a športových činností
✓ charakterizovať základné športové disciplíny všetkých tematických celkov,	systematika športov a športových disciplín každého tematického celku, názvoslovie telesných cvičení
✓ prezentovať optimálnu techniku preberaných pohybových zručností,	technika preberaných pohybových zručností všetkých tematických celkov
✓ aplikovať pravidlá pri vykonávaní športových činností,	pravidlá osvojovaných športových disciplín a športov
✓ uplatňovať zásady fair-play ako súťažiaci, pomocní rozhodcovia, organizátori, diváci,	dodržiavanie fair-play, organizácia súťaží
✓ uviesť príklady úspešných slovenských a zahraničných športových reprezentantov,	úspechy slovenských a zahraničných športovcov na ME, MS, OH
✓ popísať význam základných olympijských myšlienok,	OH, olympijská symbolika, kalokagatia, fair-play

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Atletika

Výkonový štandard	Obsahový štandard
✓ prakticky demonštrovať osvojenú techniku základných atletických disciplín,	technika atletických disciplín, základy techniky atletických činností atletická abeceda, nízky a polovysoký štart, švihový a šliapavý beh, rýchly beh do 60 m, vytrvalostný beh, štafetový beh skok do diaľky, hod loptičkou a granátom, vrh guľou

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Základy gymnastických športov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
✓ popísať štruktúru gymnastických športov,	rozdelenie gymnastických športov (športová gymnastika, športový aerobik, moderná gymnastika, gymteamy) <i>športová gymnastika</i> prípravné, imitačné cvičenie, metodický postup osvojovania a zdokonaľovania polôh, pohybov, cvičebných tvarov, väzieb, zostavy spoločnej pohybovej skladby
✓ prakticky demonštrovať osvojené cvičebné tvary zo športovej	<i>akrobacia</i>

<p>a modernej gymnastiky,</p> <p>✓ vytvoriť gymnastické kombinácie v zostave jednotlivca alebo skupiny,</p> <p>□ zaznamenať chyby v predvedení a v rozsahu pohybu v gymnastických súťažiach,</p>	<p>ľah vznesmo; stojka na lopatkách znožmo, s čelným, bočným roznožením; kotúle vpred, kotúle vzad v rôznych obmenách východiskovej, hlavnej, výslednej polohy, kotúľové väzby, stojka na rukách s rôznou polohou nôh, stojka na rukách – kotúľ vpred, premet bokom, väzby s kotúľom vpred, vzad, stojkou na rukách – kotúľ vpred, podpor stojmo prehnute vzad</p> <p>skoky a obraty</p> <p>znožmo, skrčmo prípäťmo, skrčmo roznožmo čelne, bočne, s obratom cvičenie na náradí a s náradím</p> <p>hrazda po ramená – zostava minimálne 4 cvičebné tvary: výmyk, toč jazdmo vpred, toč vzad alebo vpred, prešvihy únožmo vpred, vzad, zoskok</p> <p>preskok – koza na šírku D, na dĺžku CH, kôň na dĺžku CH: skrčka, roznožka, odbočka</p> <p>nízka kladina D (do 110 cm) – zostava 2 dĺžky náradia: chôdza, tanečné kroky, preskok, 2 skoky, rovnovážny cvičebný tvar, obrat jednoožne o 180°; ľah vznesmo/kotúľ vpred, zoskok odrazom obojnožne s roznožením čelne, skrčmo prednožmo,</p>
--	---

moderná gymnastika D

švihadlo – preskoky na mieste, z miesta znožmo, jednoožne, skrižmo, striedavonožne; krúženie – kruhy, osmičky; kmihanie; hádzanie a chytanie

lopta – kotúľanie a prevaľovanie; odrážanie; hádzanie a chytanie; vyvažovanie

šatka – závoj– oblúky, kruhy osmičky, vlnovky, hádzanie a chytanie zostava, spoločná pohybová skladba s náčiním na hudbu 30 – 60 sekúnd

výrazovo-estetické prostriedky gymnastických a aerobikových pohybov

kondičná zložka, technická zložka gymnastických športov

Športové činnosti pohybového režimu TC: Športové hry

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ pomenovať a popísať funkcie hráčov v obrane i v útoku, ✓ vyplniť jednoduchý pozorovací hárok o výkone hráča i družstva, ✓ ukázať a v hre (stretnutí) uplatniť techniku základných herných činností jednotlivca, ✓ využiť herné kombinácie a systémy v hre, 	<p>funkcie hráčov v jednotlivých športových h činností, herné kombinácie a herné systémy</p> <p>hodnotenie herného výkonu hráča i družstva</p> <p><i>basketbal</i> prihrávka, dribling, streľba z miesta, z krátk bránenie hráča bez lopty a s loptou, hrať na</p> <p><i>futbal</i> prihrávka, tľmenie lopty, streľba, obsadzov loptou, hrať podľa pravidiel</p> <p><i>volejbal</i> odbitie horné na mieste, po pohybe, spo nahrávača pri sieti, nahrávka, hrať podľa up 3:3)</p> <p><i>prehadzovaná</i> podanie zo skrátenej vzdialenosti, hra</p>

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Sezónne pohybové činnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ popísať základné techniky jednotlivých jazd oblúkov, brzdení a pod., ✓ správne vykonať základné pohyby na lyžiach s prispôbením sa rôznym terénnym nerovnostiam resp. prekážkam pri jazde, ✓ zvládnuť preteky na jednoduchej slalomovej trati ✓ správne vykonať základné bezpečnostné techniky – pády pri vykonávaní sezónnych činností, ✓ prispôbiť si výstroj a výzbroj potrebný pre vykonávanie jednotlivých sezónnych činností 	<p><i>lyžovanie</i></p> <p>zjazdové lyžovanie – postoje a pohyby na lyžiach, výstupy, základný zjazdový postoj, zjazd šikmo, oblúky v pluhu, prívrat spodnou lyžou, prívrat nadväzované oblúky a jazda cez terénne nerovnosti</p> <p>carvingovej techniky</p> <p>pády na lyžiach a vstávanie,</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ orientovať sa v prírode podľa turistických značiek, mapy, buzoly, ale aj prírodných úkazov, ✓ absolvovať súvislý pochod s prekonávaním terénnych prekážok v dĺžke 4 – 8 km, ✓ v prírode sa správať podľa zásad ochrany životného prostredia, ✓ zorganizovať pohybové hry v prírode pre kolektív spolužiakov, 	<p>cvičenia v prírode</p> <p>orientácia na stanovisku podľa buzoly, určovanie a výber značky, orientácia podľa mapy, určovanie a výber presunu, výber, príprava a likvidácia ohniska</p> <p>presun mierne členitým terénom s prekonávaním terénnych prekážok</p> <p>základné pravidlá ochrany životného prostredia,</p> <p>cvičenia rovnováhy na prírodných prekážkach, predmetov jednotlivo, v dvojiciach a iných skupinách (brvná a pod.), pohybové hry v prírode</p>

Výtvarná výchova

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Výtvarná výchova je predmet, na ktorom žiaci prostredníctvom výtvarných činností spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky, fotografie, dizajnu, architektúry, videa a filmu). Všetky ostatné didaktické formy ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a podobne sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok, diskusií). Ťažiskom je práca žiakov s výtvarnými materiálmi, technikami a nástrojmi (od ceruzky až po fotoaparát a počítač). Zahŕňa tvorbu od vymyslenia nápadu (čo chcú žiaci vytvoriť), cez nachádzanie formy (ako to vyjadriť), až po realizáciu (schopnosť previesť nápad a formu v materiáli prostredníctvom výtvarnej techniky). Prostredníctvom tohto procesu sa jednak zvyšuje gramotnosť žiakov – schopnosť rozumieť vizuálnym znakom na základe vlastnej skúsenosti, jednak sú uvádzaní do znalosti rôznych foriem súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Žiaci touto formou získavajú dôležité kompetencie porozumenia reklame, filmu a videu, dizajnu, architektúre; fotografiám obrazom a objektom, ktoré ich obklopujú a vytvárajú ich „obraz sveta“.

Predmet	Štátny vzdelávací program	Školský vzdelávací program	Spolu
Výtvarná výchova	1	0	1

HLAVNÝ CIEĽ PREDMETU

Žiaci sú prostredníctvom aktívnych činností uvádzaní do vizuálnej kultúry a komunikácie – na úrovni poznania i vlastného vyjadrovania.

CIELE PREDMETU

- žiaci spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení – výtvarného umenia, fotografie, dizajnu, architektúry, videa a filmu, rozumejú im a získavajú základnú gramotnosť v ich používaní,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti, schopnosti reagovať na vizuálne podnety a výtvarne ich spracovávať,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- spoznávajú a slovné pomenujú (výraz), formu, námet umeleckých diel a svoj zážitok z nich výtvarne interpretujú,
- poznávajú vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce smery moderného a súčasného umenia a historické slohy,

- osvojujú si primerané kultúrne postoje, názory a hodnotové kritériá; cez zážitky aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel sú uvádzaní do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií a na úrovni aktuálneho myslenia a interpretácie.

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele: Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomelosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať a vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry. Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra, dizajn), k vedomému použitvaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele: Vedome rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Naďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele: Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením. Formovať celistvú osobnosť. Prístupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania. Osnovy VV podporujú medzipredmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifik spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú citovosť, afektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi. V rámci nižšieho sekundárneho ŠVP, Výtvarná výchova – príloha ISCED 2 4 © Štátny pedagogický ústav vzdelávania to predstavuje vedomé hľadanie formálnych a obsahových súvislostí s prírodovednými i humanitnými predmetmi a s inými druhmi umenia.

Obsah učebného predmetu

Obsah vyučovania predmetu výtvarná výchova v 5. ročníku tvorí sústavu edukačných tém:

1. Základné prvky výtvarného vyjadrovania - výtvarný jazyk 2 hod.
2. Možnosti zobrazovania videného sveta 4 hod.

3. Podnety výtvarného umenia (médiá, štýly, procesy, techniky, témy) 2 hod.
4. Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia 2 hod.
5. Podnety fotografie 1 hod.
6. Podnety filmu a videa 2 hod.
7. Podnety architektúry 1 hod.
8. Podnety dizajnu 1 hod.
9. Podnety tradičných remesiel 2 hod.
10. Elektronické médiá 1 hod.
11. Podnety hudby 2 hod.
12. Podnety literatúry 1 hod.
13. Podnety rôznych oblastí poznávania sveta 3 hod.
14. tradícia a identita (kultúrna krajina) 5 hod.
15. Škola v galérii / galéria v škole 4 hod

Edukačné témy zoradené do metodických radov

metodické rady	edukačné témy / výtvarné problémy		
1. výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania	negatív a pozitív /v plošnom vyjadrení negatív a pozitív /v plastickom vyjadrení	mierka a proporčné vzťahy, operácie s proporciami	poriadok a chaos, usporadúvanie prvkov v kompozícii
2. možnosti zobrazovania videného sveta	kreslenie predmetu podľa skutočnosti/ modelácia šrafovaním tieňovaním, lavírovaním	kreslenie figúry podľa skutočnosti a pamäti	kreslenie priestoru / perspektíva
3. podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy, techniky, techniky, témy	kubizmus a konštruktivizmus surrealizmus abstraktné umenie	kinetické /svetelné umenie op-art	dada, neodada akčné umenie
4. podnety výtvarného umenia	ranokresťanské a byzantské umenie /mozaika alt. . ranokresťanské a	stredoveké a gotické umenie	renesančné umenie

	byzantské umenie /ikona		
5. podnety fotografie	základy práce s fotoaparátom / hry s ostrosťou a neostrosťou /digitálny fotoaparát, uloženie a základné operácie s fotografiou v počítači	inscenovaná fotografia /kresba svetlom, zmeny osvetlenia – vplyv na plasticitu	fotografická reportáž /spájanie obrazov /tvorba deja, záznam akcie, performancie
6. podnety filmu a videa	záber, spájanie obrazov, montáže, koláže	vzťah obrazu a zvuku vo filme hudba, hlas a slovo, strih	scenár /literárna príprava filmu a videa
7. podnety architektúry	hravé skúmanie priestoru	urbanizmus /plán mesta, štruktúra zón, doprava, uzly, vzťah ku krajine, mesto a dedina /fantastické priestory	typ, funkcia a výraz stavby
8. podnety dizajnu	obalový dizajn /materiál, tvar a grafické riešenie alt. návrh loga, značky, ex libris	odevný dizajn /časť odevu, doplnok	dizajn výrobku /návrh úžitkového predmetu
9. podnety tradičných remesiel	podnety hrnčiarstva /alt.: kombinácia hrnčiarstva a drotárstva	podnety košíkárstva, pletenie	podnety krajčírstva, /alt.: podnety čipkárstva
10. elektronické médiá	úprava digitálneho obrazu /skenovanie /základné operácie s digitálnym obrazom /alt.: ukážky možností úpravy digitálnej fotografie v počítači	spracovanie a montáž obrazu /vrstvy, filtre, transformácie, farebné variácie /písmo a obraz /alt.: simulovanie vrstiev a filtrov prostredníctvom mechanických a výtvarných prostriedkov	morfining /transformácie tvaru na iný tvar prostredníctvom softveru /alt.: transformácie tvaru na iný tvar prostredníctvom rozkresby, princípy morfiningu
11. podnety hudby a literatúry, / synestetické podnety	grafická partitúra /pokus o jej hudobnú interpretáciu	farebná hudba /objekt, hudobnovizuálny nástroj /alt.: zvuková plastika, objekt	vizuálna poézia /pokus o recitáciu
12. podnety rôznych oblastí poznávania sveta	výtvarné hry s problematikou dejepisu alt. výtvarné	podnety prírodopisu /prírodné štruktúry	telo človeka, zvieratá

	hry s problematikou zemepisu		
13. tradícia a identita / kultúrna krajina	výtvarné reakcie na rôzne typy regionálnych ornamentov /ornamentov rôznych kultúr	výtvarné reakcie na tradičné formy (architektúry odevov, jedál, zvykov ...)	rozprávky, príbehy, legendy a história obce, regiónu spracované výtvarnou formou
14. škola v galérii /galéria v škole	objavovanie prvkov obrazu v galerijnej zbierke alt. galéria na internete	obraz pre 5 zmyslov	slovo a obraz

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ použiť výrazové možnosti rôznych kvalít čiar, tvarov, plôch – povrchov, farieb a farebných kombinácií, ✓ usporiadať rôzne prvky do kompozície. 	pozitív a negatív na ploche – šablóny z obrysového tvaru (figúra, predmet) dynamické zobrazenie pohybu opakovaním obrysového tvaru pozitív a negatív v priestorovom tvare: otláčanie predmetov do mäkkej modelovacej hmoty (figuratívna alebo abstraktná kompozícia) – odlievanie do sadry
Možnosti zobrazovania videného sveta	
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ nakresliť približné tvary a proporcie pozorovaných predmetov, ✓ vymodelovať približný tvar videného predmetu. 	základné proporcie predmetov analytické pozorovanie predmetov (celok a časti) kreslenie predmetu podľa videnej skutočnosti (základy geometrickej výstavby proporcií); vyjadrenie približného tvaru a modelácie tieňovaním, šrafovaním, lavírovaním modelovanie tvaru predmetu podľa videnej skutočnosti s dôrazom na základy výstavby proporcií (budovaných od geometrických tvarov k približnej modelácii predmetu), viacpohľadovosť plastického tvaru
Podnety moderného a súčasného výtvarného umenia	
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ použiť geometrizáciu tvarov (v maľbe, alt. v kresbe zátišia, krajiny alebo portrétu), 	geometrizácia tvarov predmetov (napr. zátišie) kompozícia (obraz) z takto „rozložených“ predmetov – kubistický princíp fantastické kombinácie tvarov (napr. častí predmetov, ľudských a zvieracích

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vytvoriť fantastickú kompozíciu skladaním rozmanitých tvarov, ✓ sloвне opísať kubistické dielo, ✓ sloвне opísať surrealistické dielo. 	<p>postáv ...) surrealistické umenie kubistické umenie porovnanie zobrazujúceho a nezobrazujúceho (abstraktného) umenia</p>
Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pomenovať typické prvky mozaiky, ✓ tvorivo použiť (transformovať) princíp mozaiky 	<p>mozaika (z papiera alebo rôznych materiálov) alebo maľba (vlastný motív žiaka, formálna inšpirácia z dejín umenia) umenie neskorej antiky – mozaiky byzantské umenie – ikony uvedenie do dobovej situácie – príbeh umelca neskorej antiky (Byzancie), ranokresťanské umenie</p>
Škola v galérii	
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymenovať typické znaky vybraných druhov umenia, ✓ vymenovať druhy výtvarného umenia. 	<p>výtvarná interpretácia vybraného umeleckého diela podľa videnej reprodukcie (alebo diela v galérii) výtvarné dielo (o rozmeroch, autorovi, dobe vzniku, technike, námete) orientácia v galérii (príp. virtuálnej galérii) – vyhľadávanie diel, ich slovná interpretácia možnosti prezentácie umenia: galéria, múzeum, výstava, vernisáž, knihy a časopisy o umení druhy výtvarného prejavu: obraz, socha, grafika, objekt, inštalácia</p>
Podnety architektúry	
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ charakterizovať exteriér a interiér v architektúre, ✓ výtvarne vyjadriť vlastnú predstavu ľubovoľného architektonického priestoru 	<p>odvodzovanie priestoru od postavy človeka a jeho pohybov v ňom – tvorba priestorových modelov odrážajúcich tvar alebo funkciu napr. proporcií postavy, pohybov, polôh tela pri rôznych činnostiach modely „schránok“ na bývanie, na pohyb pre človeka alebo pre živočíchov návrh zariadenia vlastného priestoru (napr. brlôžtek, jaskyňa, hniezdo, nora, detská izba, karavan, trieda, spálňa) exteriér a interiér</p>
Podnety fotografie	
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ poznať základné úkony fotofofovania s digitálnym fotoaparátom (záber – rámovanie, približovanie – vzdďal'ovanie, uloženie fotografie), ✓ využiť poznatky o výtvarných vyjadrovacích prostriedkoch pri fotofofovaní. 	<p>základy práce s digitálnym fotoaparátom fotografia (digitálna) hľadanie záberu – výsek (rámovanie) pohľadu na skutočnosť, rôzne výseky rovnakého námetu v hľadáčiku (napr. drobné predmety) rôzne možnosti pohľadu na predmet (motív) - celok a detail hry s približovaním (zoomom) rovnaký námet s rôznou expozíciou režim makro uloženie a základné operácie s fotografiou v počítači vznik fotografie</p>
Podnety videa a filmu	

<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ poznať základné úkony pri nakrúcaní videa 	<p>záber (kompaktný digitálny fotoaparát alebo mobilný telefón, videokamera) veľkosť, kompozícia a dĺžka záberu, uhol pohľadu, osvetlenie, farebné naladenie voľba témy, výber/príprava scény a aktérov, vyjadrenie miesta spájanie záberov a obrazov (sekvencia, statický záber), plynutie času základné pojmy a ich praktické ozrejenie, prostredníctvom výtvarných činností informácie o vzniku filmu (ukážky prvých filmov)</p>
Elektronické médiá	
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vytvoriť jednoduchú animáciu pomocou pečiatok alebo vlastnej kresby, ✓ naskenovať vlastnú kresbu (maľbu) predmet, alebo časť tela. 	<p>animácia (digitálne pečiatky, nástroj priesvitka, fázy animácie pomocou digitálnej pečiatky, vytváranie a úprava fáz animácie, kompozícia v animácii, čas v animácii, uloženie animácie) pohyby a procesy v animovanej kresbe (lineárna animovaná kresba, kolorovaná lineárna animovaná kresba) skenovanie a uloženie naskenovaného obrázka nástroje v počítačovom programe</p>
Podnety dizajnu	
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vytvoriť jednoduché znaky, ✓ slovne opísať významy použitých znakov. 	<p>zásady tvorby, znaku a značky návrh loga, značky, (pre udalosť, firmu, klub, obec, výrobok), alebo návrh ex libris pre svoje knihy (možnosti zapojenia písmena, ornamentu, geometrického tvaru, vymysleného znaku) alternatívne návrh obalu (škatule) na konkrétny predmet s použitím loga, značky</p>
Tradície a podnety remesiel	
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ modelovať nádoby podľa vlastného návrhu, ✓ vytvoriť ornamenty s tradičnými prvkami, ✓ navrhnuť svojské ornamenty. 	<p>výtvarné reakcie (inšpirácie, interpretácie, kombinácie) na rôzne typy regionálnych ornamentov alebo ornamentov rôznych kultúr aplikácia a aktualizácia navrhnutého ornamentu (napr. na súčasný úžitkový predmet, časť odevu, žiakom vymodelovaný predmet) podnety hrnčiarstva návrh a modelovanie nádoby (príp. novotvaru), z mäkkej modelovacej hmoty použitie rôznych spôsobov povrchovej úpravy (napr. vlys, špagátová technika, vryp) možnosti farebnej úpravy a aplikácie dekoru/ornamentu možnosti odrôtovania tvaru mäkkým drôtom stručná história hrnčiarstva a drotárstva</p>
Synestetické podnety	

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ vytvoriť svojský zápis hudby.	grafická partitúra: zápis hudby (do notovej osnovy alebo do vlastného vymysleného systému) prostredníctvom zobrazovacích znakov, vlastných grafických symbolov, geometrických tvarov, koláže, asambláže z predmetov... (dôraz na význam, tvar znakov, ich farbu, ich umiestnenie) pokus o zvukovú interpretáciu
Podnety poznávania sveta	
Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže: ✓ výtvarne zareagovať na témy dejepisu alebo zemepisu.	výtvarné hry s problematikou dejepisu a /alebo zemepisu (napr. mapa/cestovný poriadok/orientačná schéma svojej biografie – dejepisu svojho života alebo života predkov, symboly pre jednotlivé udalosti; alebo trojrozmerné zobrazenie historickej udalosti – možnosť kolektívnej práce) reflexia dobového dizajnu, módy, dopravných prostriedkov (napr. doby mladosti svojich rodičov, starých rodičov, prastarých rodičov – podľa ukážok)

Stratégie - metódy a formy práce

- metóda vysvetľovania výtvarného problému (výtvarnej úlohy, výtvarného projektu, umeleckého diela, resp. slohu atď.).
- metóda práce s učebnicou
- pozorovanie predmetov
- nácvik pracovných zručností
- grafické a pracovné zručnosti Samostatná práca ťiaikov, skupinová práca, práca so zdrojmi, práca s výtvarným materiálom, vyhľadávanie materiálov, údajov, exkurzie, návšteva galérie, múzea, skanzenu.

Učebné zdroje

Metodická príručka, odborná literatúra, umelecké reprodukcie, tlač, časopisy, internet, didaktické prostriedky.

Hodnotenie predmetu

Predmet výtvarná výchova v 5. ročníku klasifikujeme. Hodnotenie prebieha v súlade s príslušným metodickým pokynom, vid' Metodický pokyn na hodnotenie žiaka základnej školy v sekcii Školský vzdelávací program. Pri hodnotení a klasifikovaní žiakov so špecifickými potrebami dodržiavame metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov so špecifickými potrebami.

V procese hodnotenia uplatňujeme primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje jeho práva a humánny prístup. Predmetom hodnotenia sú najmä, zručnosti, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť a individuálne osobitosti žiaka. Podrobnosti hodnotenia upravuje platná Smernica hodnotenia práce žiakov vydaná Základnou školou, Školská 1, Lúba.